

ЕНРИКЕ МАРИСКАЛ
ПРИКАЗКИ ЗА ПОДАРЪК НА
ОРИГИНАЛНИ ХОРА

Превод от испански: Елена Дичева, 2011

chitanka.info

1. КОГАТО МАРМОТЪТ^[1] СЕ СМЕЕ

Човек трябва да отдели известно време, за да види нещата. Нужно ни е да спрем, да направим пауза, за да реагираме, да разберем. Нужна ни е известна дистанция, за да си „дадем сметка“.

Понякога тези периоди могат да бъдат много продължителни. Друг път — не толкова. Отговорите, реакциите ни зависят от вътрешното ни предразположение към новото, от способността ни да се изненадваме и от свободата на ума на наблюдателя.

Веднъж животните се договорили да не предават радостта. Право на живот щели да имат само веселите животински видове. Тъжните трябвало да изчезнат, смазани под тежестта на скръбта.

За тази цел решили всички да се подложат на едно последно изпитание — да разсмеят мармота.

Решили това да стане като всяко животно разкаже виц иди забавна история. Ако успее да разсмее мармота, значи разказвачът притежава заразителна дарба да развеселява и следователно има право да живее.

Теглили жребий и се паднало на костенурката да започне първа. Тя вложила голямо старание да разкаже един празничен анекдот така, че да бъде оценен от мармота. Той обаче останал невъзмутим. И недвусмисленото му мълчание осъдило костенурката на смърт.

После дошъл ред на заека. Той разказал историята си уверено и вдъхновено. Мармотът пак не се засмял. И симпатичният бегач също станал жертва на фаталното безразличие. След това опитал паунът, след него мечокът, след това петелът, зебрата. Никой не успял. Всички се провалили...

Изведнъж се появила кукумявката. С твърд глас и кратки фрази тя разказала една много смешна заплетена история... Всички обърнали тревожен поглед към мармота. А той започнал да се смее и да се смее, все по-гръмко и по-неудържимо. Очарован, лъвът попитал:

— Хареса ли ти приказката на кукумявката?

— Не. Колко хубава беше тази на костенурката!

Когато мармотът се смее, трябва да се върнеш много назад, към първоначалните, изконните причини, защото на него му трябва много време, за да се развесели.

[1] Мармот, зоол. — алпийски съсел. — Б.пр. ↑

2. НЕ ПРЕДАВАЙ РАДОСТТА

Една стара легенда разказва, че царят на една далечна страна винаги бил тъжен. И понеже предал радостта, както живял, така и умрял — в тишина.

Когато го наследил на трона, синът му не пожелал да повтори тъжния път на баща си и решил да стори всичко по силите си, за да установи най-щастливото царство господарство. Наредил да се направи огромна сребърна камбана и да се постави на най-високата кула на двореца. След това, посредством една блестяща верига, успял да свърже камбаната с всички помещения, така че да може да я бие всеки път, когато се чувства щастлив и доволен, и по този начин целият народ да чества заедно с него доброто му разположение на духа.

Годините минавали, но камбаната никога не зазвъняла. Никой никога не чул радостен звън, който да възвести, че царят не е предал радостта. Косите му постепенно побелели и започнал да остарява, без да познае нито един щастлив ден...

Когато дошъл часът на смъртта — тя винаги идва навреме, — народът наобиколил двореца, за да оплаче кончината на любимия си цар. Всички предчувствали неизбежния край, толкова непоправим, колкото и печален.

— Какъв е този шум, който чувам? — попитал агонизиращият старец вярната си прислужница.

— Господарю — отвърнала тя, — това е стонът на народа ни. Плаче, защото любимият му цар си отива...

Немощният цар, развълнуван, радостен, че е толкова обичан, бавно протегнал ръка към сребърната верига, за да накара старата камбана да проговори и да разкаже на целия свят колко е щастлив.

И в същия миг, без да предаде радостта, издъхнал с отпуснато и щастливо лице. Потънал в присъщите на царската власт задължения, суверенът, зает и тъжен, въпреки че бил решил точно обратното, успял да получи един-единствен щедър лъч радост в деня на смъртта си.

Много красиво е да знаем, че другите ни обичат. Да осъзнаем, че радостта, заради самата нея, не се корени в трупането на власт, богатства, престиж или пък в илюзията ни, че сме незаменими.

В живота всичко е така устроено, че всеки от нас може да протегне ръка към сребърната верига и да накара камбаната на радостта да зазвъни.

Тогава звънът ѝ може да достигне до най-затънтените кътчета на планетата, за да разкаже, че красотата съществува, добротата е възможна, щастието, заради самото него, е наследство на човешкия род, стига да не предаваме радостта.

Във всяка от тези приказки, скъпи читателю, звучи една симфония от седем ноти, чиито имена са радост, съвест, благодарност, свобода, възраждане, мир и служение.

Всички те казват едно и също: да не предаваме радостта. Обикновено се случва така, че когато човек загуби оригиналността си, изпада в необщение. И на власт идва нищото.

3. МАГИЧЕСКИ ДУМИ

Коя е последната дума, която ще отнесеш със себе си при последното ти сбогуване?

Може би името на любимото същество, може би „благодаря“, „прощавай“, номера на банковата сметка, неосъществено желание... Ситуацията придава на всяка дума специално значение.

Един много нисък на ръст човек се почувствал щастлив в нощта, когато го нападнали и му казали: „Стой!“^[1]

Когато трябва да се решават спорове чрез посредничество, много е полезно да попиташ всяка от страните поотделно: „Какво искате вие в действителност?“.

Една дума, проста и точна, е в състояние да изясни действителните мотиви, които често отсъстват при обсъждането на заявените интереси: „Очаквам признание, достолепие, разбиране“.

Някой беше казал, че след Аушвиц^[2] не можело да се пише повече поезия. Друг наблюдателен човек пък много преди това отбелязал, че „докато има поне една красива жена, ще има поезия“.

Както във филма „Животът е прекрасен“^[3], така и в книгата на Виктор Франкъл^[4] „Човекът в търсене на смисъла“ се разказват красиво, без озлобление, изключително жестоки епизоди от действителността в концентрационните лагери, преодоленни, с любов, от една-единствена дума: „надежда“.

Когато попитали Мандела какво е научил между четирите стени на малката си килия, сам, в продължение на толкова години затвор, отговорил: „Научих, че това е моят дом.“

Симон Визентал, прочутият ловец на нацисти, разказва за желанието на умиращ немски офицер. Той помолил един затворник евреин, който, в изпълнение на заповед, се грижел за него, за една дума на прошка преди смъртта, заради делата, извършени поради жажда за мъст и насилие.

Били само двамата в една малка стая. Затворникът, единствен представител на жертвите, чул молбата, но не могъл да каже нищо. И

разказялият се починал.

Най-приканващата фраза, най-краткият и успешен призив продължава да бъде: „Да хапнем.“ Думите, които отприщват всеобщото въображение: „Имало едно време“.

Точният израз притежава изключителна мощ в своята простота. Например: „Сезам, отвори се!“ Никоя друга дума, никой друг израз не може да го замести. Това е специална парола за преместване на планини...

Иисус е казал твърдо: „Стани и тръгни“. Всеки баща се позовава на Морфей, бога на съня, когато казва на детето си: „Спи спокойно, аз те пазя.“

Ибсен, големият норвежки драматург, е писал „за да събуди един народ“ — своя. И в творбата си „Куклен дом“ казва чрез устата на главната героиня, която възпява женското право: „Седни, Теобалдо, трябва да поговорим.“

Братя Грим, които познавали тайните на гората, твърдели, че магията започва да действа само когато се произнесат точните думи. Те се управляват от всеобщ закон, който никога не може да бъде нарушен.

В тясната клисура на град Кордова имало една малка баричка, в която едва-едва течала вода. Някой започнал да вика:

— *Байена, байена...*^[5]

— Но къде е китът? — попитал пазачът.

— Там долу, падна ми бутилката, *ба йена, ба йена*, пълна е, пълна е... — отговорил пияният.

Един човек много страдал заради името си. Казвал се Еспантосо^[6] Гарсия. Веднъж горещо помолил жена си, ако умре преди нея, да не поставя името му никъде, дори на надгробната му плоча. Не искал да го чува повече.

Не след дълго добрият човечец умрял. Натъжена, жена му поставила на надгробната плоча безименна епитафия, която гласяла следното: „Тук почива един мъж, който четирийсет години бе абсолютно верен на любимата си жена.“

Отколешните съседи четели надписа на надгробната плоча и шушукали:

— Това е ужасно, това е ужасно..^[7]

Да искаш „любов“ означава да искаш енергия от душата — едно истинско обвързване с другия.

Шехерезада спасила живота си в продължение на хиляда и една ноци с точните думи: „Съмва се господарю, утре приказката ще продължи“.

[1] Игра на думи. *Alto* на испански означава и „висок“, и „Стой!“. — Б.р. ↑

[2] Аушвиц (Освиенцим) — нацистки концлагер в Южна Полша. — Б.пр. ↑

[3] Филм на режисьора Роберто Бенини, с три награди Оскар през 1998 г., разказва историята на един италианец от еврейски произход, който с много находчивост и чувство за хумор се опитва да помогне на сина си да оцелее в концентрационен лагер. — Б.пр. ↑

[4] Виктор Емил Франкъл (1905–1997), австрийски психиатър и психолог, представител на интегралната школа в психологията. — Б.пр. ↑

[5] Игра на думи между *ballena* (кит) и *va llena* (пълна е), които звучат еднакво. — Б.пр. ↑

[6] *Espantoso* — ужасен, ужасно. — Б.пр. ↑

[7] Игра на думи между „Това е ужасно“ и „Това е Еспантосо“. — Б.пр. ↑

4. ТОЛКОВА МИ ЛИПСВАШ..!

В рая съществува благословията на опрощението, хармонията и щастливия случай. В ада бръмчи отегчението, вниманието към нищожното и прекалената аргументация. Добрата вълна е заразна. Депресията — също.

Един оригинален приятел ми разказа тази истинска история, която струва колкото „безценна неочаквана находка“. Той ръководи едно значително многонационално предприятие и често пътува из цялата страна, а също така и в чужбина.

Като пристигнал в Ню Йорк, Торонто, Кордова или Тукуман, първата му работа била да се обади на жена си:

— Скъпа, пристигнах, добре съм, тук е студено, пътуването беше приятно, излетяхме навреме, снощи вечерях нещо леко, днес ме чака тежък ден...

А от другата страна на линията се чувал сух женски глас, необщителен, безразличен и по някакъв начин раздразнен от разстоянието и телефонния разговор, който обикновено завършвал с едно монотонно и упрекващо „чао“.

И така, докато един ден моят приятел решил да промени обичая си:

— Като пристигнах на летището, се обадох вкъщи и като чух гласа на жена ми, казах само: „Толкова ми липсваш...!“ Отвърна ми с дълбока въздишка и след това си поговорихме топло за нас.

В действителност този, който остава, не се интересува особено от времето в Боливия или какво си ял в самолета. Това, което иска да знае, е дали е свързан емоционално с вътрешния ти свят, дали има споделена и бленувана връзка с теб от разстояние. Един прост израз, три думи, са достатъчни да предадат една емоционална връзка, да направят така, че двама души да се чувстват свързани. Съветвам ви да правите същото.

Веднъж реших сам да го приложа. Обадох се от една автогара в Санта Фе, готов да проверя емоционалната интелигентност на една

толкова кратка фраза. Изчаках с голямо внимание и... ми се обади телефонният секретар. Без да се колебаю, казах искрено: „Толкова ми липсваш...!“

По-късно, когато преглеждах съобщенията от секретаря, видях, че Сузана ги е изтрила всичките, с изключение на едно: „Толкова ми липсваш...!“

Поради същата причина никога не преставам да пиша по някоя приказка, посветена специално на всеки един от хората, които следят и четат творбите ми — много просто: „Толкова ми липсвате...!“

5. АПОЛОНИЯ

На Ефраим Гомес, скъп приятел, поклонник на Аполония, играч на бридж, „не стреляйте, той е зъболекар“.

Девица и мъченица, Аполония умряла в мъки през 250 година. Тя е покровителката на „зъбарите“, „стоматолозите“ или „одонтолозите“, т.е., на „зъболекарите“.

Изобразяват я облечена с червена роба със зелено наметало, застанала до клада. В едната си ръка държи палмова клонка, а в другата — клещи, които стискат зъб.

Почитат я на 9 февруари. Тя е закрилница на страдащите от болести на устата.

По времето на император Деций била преследвана като християнка в Александрия. За нея се говорело, че богохулства срещу езическите богове и ги демонизира. Освирепялата тълпа успяла да я залови, а после един мъчител започнал да ѝ вади зъбите един по един с клещи, като изтръгвал и кости от челюстта.

— Къде е сега твоят Бог на любовта да те спаси от тези мъки? Откажи се от него и ще бъдеш свободна...! — говорел ѝ перверзният палач.

Аполония измислила една отчаяна стратегия. Престорила се, че трябва малко да помисли, но изведнъж скочила в огъня.

Аполония показала, че е по-лесно да се вадят зъби, отколкото да се изтръгне убеждение от ума и сърцето. Характер не се променя така просто, с външни инструменти и маневри.

Кеведо забелязал навремето, че не е интелигентно да се изтръгват зъби само заради неудобството, което могат да причинят: „Да премахнем от себе си страданието, като извадим зъба, е същото като да отрежем главата, която усеща болката.“

Може би по тази причина в днешно време зъболекарите съветват да се предотвратяват зъбните проблеми, да не се вадят зъби без нужда, да се поставят липсващите чрез подходящи методи и да се предпазваме от скърцане на зъби.

За съжаление посещенията при зъболекаря са неприятни. Преживяното от Аполония е оставило следи в колективното подсъзнание. Болката ѝ все още е жива.

Имаме голям страх от зъболекаря. Повече от инструментариума му, отколкото от кладата. Повече от внезапното нахлуване в чувствителната ни уста, отколкото от болезнената операция.

Понякога се прибягва до зъболекарите и за да се разделим с невинността. Една девойка попитала леля си дали е болезнено да загубиш девствеността си.

— Виж, скъпа, то е като да отидеш на зъболекар, когато те боли зъб. Боли те, ама не искаш да ти го извадят.

6. ВЕСТА

Римската богиня на свещения огън. Гърците я наричали Хестия, а индусите я знаят като Агни, свещеният огън на сърцето. В Рим храмът Регия, предполагаемото обиталище на Веста, се намирал близо до един извор, сякаш за да подсказе, че от едно и също място трябвало да се вадят както огъня, така и водата, необходими елементи за всяка стройна икономика.

Ако случайно угаснел огънят в храма, веднага се отменяла всякаква градска дейност, преставали да действат всички граждански и частни органи, трибунали и т.н. Това било знак, че се е загубила връзката между смъртните и боговете, и трябвало да се изчака да се появи нов пречистващ огън.

Весталките, жрици на богинята, спазвали строго безбрачие. Тяхната чистота и невинност били пословични. Тези, които не изпълнявали ежедневния култ към чистотата, били наказвани със смърт, като били погребвани живи.

По тази причина Веста отхвърляла всички любовни предложения. Самият Зевс, неуморен любовник, пазел девствеността ѝ и ѝ отреждал изключителни почести.

В домовете на всички смъртни имало култ към нея. Тя била религиозният център на божествения дом. Стояла неподвижна на Олимп.

Веста символизира най-абсолютното изискване за чистота. Поддържала живота като хранилница, бидейки неплодна. Била подпомагана от десет посветени девици. Весталките символизират непрекъснатата саможертва, посредством която вечната невинност замества мъжкото присъствие.

Веста е огънят, който издига, гори, без да изгаря. Тя е пламък, не дим. Пламъкът кани, привлича. Димът изпълва всички пространства, но не топли, пречи ни да виждаме и отравя всичко.

Какъв прекрасен символ! Колко ни липсва...!

Веста е чистота в правосъдието, силата на невинността, божествена перла, трогнала Зевс. И я има само в световната митология.

7. ЗДРАВЕЙТЕ! ИМА ЛИ НЯКОЙ ТАМ?

Космическият телескоп Хъбъл ни донесе неочаквани и невероятни новини.

Във вселената има 50 милиарда галактики, пет пъти повече, отколкото предполагаха и най-дръзките учени. Макар да не липсват и астрономи, които смятат, че съществуват сто милиарда от тези огромни небесни образувания, всяко от които обхваща на свой ред милиони слънца с техните собствени планетарни системи и сателити. Космическият всезнайко Хъбъл ни разказва, че е изготвил този ослепителен доклад чрез подробното наблюдение върху един малък сектор от Голямата мечка, където успял да изброи ни повече, ни по-малко 2 милиарда галактики.

На една от последните сбирки на Астрономическата общност в САЩ, където се провеждат тези космически преброявания, изследователите забелязали класическата спирала и елиптичните фигури, характерни за галактиките, а също и огромно разнообразие от форми и цветове, по които може да се съди за възможната възраст на тези огромни небесни образувания.

Сигурното е, че при тези смайващи доказателства астрономите стигнали до извода, че не е възможно разумният живот да е изключително достояние единствено на изтерзания ни земен дом. В предполагаемите 100 милиарда галактики вероятно съществува забележително свръхнаселение.

Колко скандално бихме изглеждали, ако ни посетят. Какъв безпорядък!

Северноамериканската кинематография ни смазва с фантастични филми за нашествия и посещения на извънземни, видени от позицията на местния ни, сепаратистки и войнолюбив манталитет. Понякога си се представяме и преселени на съвсем мънички вселени, потънали в носталгия.

Истината е, че плаваме в компанията на безкрайността. Под закрилата на някакъв порядък, превръщащ в мистици днешните

физици, които непрекъснато се изненадват.

Няма нищо по-величествено от тази прекрасна космическа действителност, обсипана със звезди и все по-близка, с която Кант развълнувано обясняваше понятието за „възвишеното“.

Все по-често и по-близо витае около нас опасният въпрос: „Здравейте, има ли някой там?“

Но това, което ще изисква още по-голяма сила, е да чуем някой ден, на който и да е език, на който и да е тон, ясен, невъзможен за объркване отговор:

— Здравей... Къде си, братко? С какво мога да ти помогна?

8. ЦАРЯТ ТРЯБВА ДА ПАДНЕ

Има невъобразими обстоятелства. Това са моментите на големите решения, на величествените оттегляния. Това са пространства на самота, когато не съществува повече възможност за допитване до учители или приятели. А също и извинения.

Затова ни се струва оригинално описанието на Игнасио Хилиган, когато описва трагичното падение, пълния залез на могъществото, предаването. Царят вън.

Царят се събуди сам в спалнята си. Изненада го отсъствието на царицата, която беше заминала в неизвестна посока, и странната и подозрителна тишина, властваща в двореца. Като излезе, попита за конете, но нямаше кой да го чуе. В действителност от известно време никой не го придружаваше.

За пръв път в живота си беше сам, уплашен и неподвижен. И се почувства малък (какво може да прави цар без царство?). Откри, че на хоризонта надничат същите онези зловещи сенки на миналото. Идваха за него. Бяха много и различни. Жадни за величие и власт. Искаше му се в този тъжен момент да има смелостта и силата на васала (пешаците, винаги пешаците, принудени да вървят подчинени начело на битката, да дадат всичко, без да получат нищо в замяна. Обучени за това. А монарсите — на сигурно място, спокойни, защитени в кулите си от слонова кост). Колко пъти ги беше виждал да умират с високо вдигната глава, с величие, без да отстъпят никога. Помисли си, че поне в този миг царицата трябва да е до него. Но вече беше много стар. А тя, напротив, беше млада и красива, можеше да се издигне в полет. Може би беше избягала с един от стражите. Една нощ ги беше видял да

излизат заедно от двореца. Но какво значение имаше вече, поне през деня тя беше до него.

Тази засада капан ли беше? Кой зловец ум е могъл да я замисли? Съжаляваше, че мисли така, тъй като все още никой нищо не му беше отнел, и сенките, които го заплашваха, все по-близо, нямаха нищо общо с хората от неговото царство. Съжали, че мисли така, защото не подобаваше на велик цар да мисли така. Тези мисли подхождаха по-скоро на някой страхливец, който не вярва дори на тези, които отдават собствения си живот, за да го защитят.

Вече обграден, се опита да избяга. Но докъде щеше да стигне старият цар? Зловещите сенки го обграждаха, за да го разкъсат. Царят погледна към небето, молейки милост, отчаян и вече мъртъв, от страх. Но милостта не се яви. Беше взет, и като всички останали от неговото бяло царство, изхвърлен извън дъската.

Всички царе падат. Лакеите също.

Остават дъските. Красотата на приятелството, полските перуники, величието на духа на някои човешки същества, които живеят като царе без официален декрет, приказките за оригинални хора.

9. ВЪПРОС НА ИЗБОР

Една приятелка от Венадо Туерто ми разказа тази история, която тя, на свой ред, беше чула от неин познат.

Хосе бил винаги весел и все намирал да каже нещо хубаво. Когато го питали как е, отговарял: „Ако можех да съм по-добре, щях да имам близък“.

По-добър началник от него нямало. Много сервитьорки го последвали от един ресторант в друг заради отношението му. Ако някой служител имал лош ден, Хосе бил там, за да му помогне да види светлата страна на нещата.

Това негово поведение ме изненада и един ден го потърсих и го попитах:

— Не ви разбирам. Човек не може постоянно да е в добро настроение. Как го правите?

Отговори ми:

— Всяка сутрин се събуждам и си казвам: „Днес имаш две възможности — да си в добро настроение или в лошо“. Избирам да съм в добро. Когато се случи нещо лошо, мога или да съм жертва, или да се поуча. Предпочитам второто. Ако някой започне да се оплаква, мога да го слушам как се жалва или да му покажа положителната страна на живота.

— Прав сте, но не е така лесно — запротестирах.

— Напротив, лесно е. Всичко в живота се върти около избора. Ако оставим другото на страна, всяка ситуация е избор. Сам решаващ как да реагираш, как хората ще повлияят на състоянието на духа ти. Сам избираш в какво настроение да бъдеш. Накратко: ти решаващ как да живееш живота си.

Малко след този разговор оставих хранителната индустрия, за да започна свой собствен бизнес. Изгубихме връзка, но всеки път, когато ми се налагаше да взема важно решение, си мислех за Хосе. По-късно научих за нещо, което му се беше случило в един ресторант. Преди да затвори, забравил задната врата отворена и бил изненадан от трима

въоръжени крадци. Казали му да отвори касата, но докато набираше комбинацията, треперещата му ръка отскочила. Крадците се уплашили и го простреляли. За щастие бързо го открили и го закарали в Спешно отделение. След двацет и осем часова операция и седмици интензивна терапия Хосе бил изписан, макар все още с парчета от куршум в тялото си. Срегнах се с него шест месеца след инцидента и когато го попитах как е, той ми отвърна:

— Ако можех да съм по-добре, щях да имам близък.

— Какво си помисли в момента на нападението?

Той отговори:

— Първото, което ми хрумна, бе, че трябваше да заключа задната врата. Докато лежах прострелян на пода, се сетих, че имам две възможности: да живея или да умра. Избрах да живея.

— Не почувства ли страх?

Хосе отвърна:

— Докторите си противоречаха. Не спираха да ми повтарят, че ще се оправя. Но като ме заведоха в операционната и видях израженията им, се уплаших... Можех да прочета в очите им: „Този е мъртвец!“. Тогавя разбрах, че трябва да направя нещо...

— И какво направи?

— Ами... един от докторите ме попита алергичен ли съм към нещо, а аз вдишах дълбоко и изкрещях: „Да, към куршумите!“. Докато се смееха, казах: „Избирам да живея... оперирайте ме като жив човек, не като мъртвец“.

Оживя благодарение на уменията на лекарите, но преди всичко заради възхитителната си воля. А аз научих, че всеки ден имаме възможност да живеем пълноценно. Всичко, в крайна сметка, зависи от отношението.

Сега пред вас стоят три възможности:

1. Да игнорирате тази история, да я забравите.
2. Да я подарите на тези, които цените заради тяхната оригиналност.
3. Да изживеете пълноценно всичките си възможности за самоосъществяване.

10. МИРЪТ

Морией Уешиба беше най-големият майстор на бойни изкуства в историята. Можеше да обезоръжи неограничен брой атакуващи и да обездвижи противник само с един пръст.

Умря през 1969 година на осемдесет и шест години. Дори вече много възрастен, той беше непобедим воин. Мразеше всяка битка, смяташе я за неестетична, разточителна, жестока, непоправима и ненужна. Негов житейски идеал и практика беше айкидо, изкуството на мира.

В младостта си Уешиба бил инструктор в японските академии за военния елит. Участвал в руско-японската война, борил се срещу пирати и бандити в Монголия, докато три духовни видения му показали, че да удряш, да нараняваш или да разрушаваш е най-големият грях, който можеш да направиш.

Тогава решил да се оттегли на село, където посветил цялото си време на разпространяването на айкидо, магията, преобразяваща конфликта, мъдростта на печелившата битка. Обичал да казва, че има много пътеки, които водят към върха на високата планина, но върхът е само един — любовта.

По тази причина е необходимо да се създават връзки на хармония, не на противопоставяне и обида.

„Подхранвай мира в собствения си живот и после прилагай енергията и жизнеността си към всичко, което срещнеш.“ Небето е точно там, където си ти самият, и това е най-подходящото място за тренировки.

Съществува един мир отвъд всякакво разбиране: мирът, който се ражда в сърцето на обитаващите вечността.

Преди духовният ученик да придобие право да говори в присъствието на учителя, трябва да е загубил способността си да ранява.

Но очевидно е, че всяка възможност за надежда за човечеството е свързана с героичната сила на мира, не на колективно изстребление,

дори и да се основава на свещени причини.

Само в мира можем да се насладим на посещението на дъгата или на полета на лястовиците. Разкъсаното сърце и разногласието вгорчават виното на споделената радост. Омразата ражда само омраза. Именно в мира чудото на живота ни предлага най-подходящите условия да се очароваме от обновената му красота и хармония.

11. РАБИНДРАНАТ ТАГОР I

До 1912 година Рабиндранат Тагор бил цитиран като пример за лоша поезия и за отвратителен бенгалски език.

Литературните критици не понасяли бунтовното присъствие на тези поеми, които погазвали стриктните предписания. Поетът, който владеел английския език така, както и родния си бенгалски, превел и издал на английски своя лиричен подарък „Гитанджали“^[1].

Година по-късно световната преса го поздравявала като Нобелов лауреат за литература. От този момент бил признат за неповторим писател в световен мащаб.

На критиците им се наложило да се приспособят към новата и по-справедлива оценка и испаноезичният читател имал възможността да се наслади на творчеството му без големи загуби, тъй като Сенобия Кампруби де Хименес, Хуан Рамон Хименес и Хоакин Гонсалес, верни последователи на източната духовност, го превели сполучливо.

По този начин патриаршеското му присъствие в литературата спечелило любов и уважение и Латинска Америка.

Последователен стил, неповторима лична атмосфера, път на спокойно съзерцание, на смирено и радостно възприемане на Бога:

*Безкраен ме създаде ти — такава бе волята ти.
Толкоз пъти вече изцеждаш този крехък
съд и с пресен живот го пълниш винаги.
Пренесъл тръстикова свирчица
през хълми и долове,
ти вдъхна в нея вечно нови песни.
В безсмъртното докосване на дланите ти
мъничкото ми сърце престъпва
всички граници на радостта
и ражда слово неизказано.
Неспирните ти дарове стигат до мен*

*само през моите невзрачни шепи.
Минават вечности, а ти все лееш
и все остава място за доливане.*

Когато „Богът“ на философите престава да бъде само хладна идея, от която разумът се нуждае, за да има или да няма реалност, и когато Непреклонният, който съди и осъжда, се превръща в любима компания, в единствено присъствие, човекът, който живее така, може само да говори или да мълчи за Него. Всичките му задължения се трансформират посредством силата на духовната реализация в непрестанен дар.

По този начин, зад формата на неповторим поет, Рабиндранат Тагор е чувствал Бог — като любов, не като идея. Творчеството му е преклонение, радост и възхвала.

*Когато ти ми заповядаш да пея, мисля,
че сърцето ми от гордост ще се пръсне;
поглеждам твоето лице
и сълзи в очите ми напират.
Всичко неблагозвучно и сурово
в живота ми се стапя в сладостна хармония
и преклонението ми разперва крила
като честита птица в полет над морето.
Знам, че от песнопението ми
извличаш радост. Знам, че единствено като
пеец пристъпвам в светостта ти.
С крайчеца на простряното крило
на песента си докосвам твоите нозе,
които никога не бих се осмелил да стигна.
Пиян от радостта на песнопението,
забравям себе си и се обръщам
като към приятел към тебе,
който си ми господар.*

Поради това единство литературното му творчество не може да бъде отделено от философските му съчинения, политическите му речи, училището му в Шантиникетан и пътешествията му около света, като апостол на разбирателството между хората.

Това е линията на песента, лиричен дар към обекта на най-висшата любов, която може да се корени в човешкото сърце — Бог, или както и да се нарече. Тагор не е имал разбирането, че едно духовно посвещаване трябва да се осъществи в рамките на аскетизма.

Индия и Пакистан, страни с огромни социални проблеми на хронична бедност, днес изненадват света със заплахи и демонстрации на ядрена мощ.

Тагор има нещо важно за казване. Поемите му подсказват, че Бог не може да остане скрит, че той се бори да излезе от сърцето на човека, където е гнездото му.

По този начин ни говори за пълнота, за духовно разбиране на света и живота.

Отношението, с което пристъпва към поемата, не е усърдната прилежност, която налага една суха задача, продиктувана от ангажираност, нито просто упражнение. Стихът идва в него като завет, като музика, която трябва да бъде щастие, която може да бъде единствено щастие, защото избухва в артиста като гирлянди от ноги.

*Ако не проговориш, ще напълня сърцето си
с безмълвието ти и ще го понеса.
Ще чакам неподвижен
като нощта със звездното ѝ бдение
и с ниско сведена в търпението си глава.
А утрото ще дойде непременно,
ще се разсее мракът и твоят глас ще рукне
в златни водопади през небето.
Тогаз от всичките ми птичи гнезда
ще литнат в песни думите ти
и твоите мелодии ще се разтворят
в цветовете на всички мои кичести гори.*

Тагор е бил много критикуван заради неизменно красивите си, идеалистични и нежни поеми. Поетът сякаш е сляп за всичко тъмно и низко, което други очи могат да видят в живота. Това трябва да бъде разбрано от гледна точка на неговата реализация. Тагор чувства радостта от живота, гарантираната радост от това да съществува в Съществуването.

Неговото блаженство се корени не в движещите се пясъци на временното, а във вечната и сияйна действителност на Брама. Дадено му е да вижда само действителното във всички илюзорни и ограничени фрагментации на света.

От тази перспектива може да бъде разбрано, че поетът вижда само съвършенство в един свят, където болката и нищетата изглеждат така вкоренени:

*Когато си отида оттук,
нека това да бъде моята прощална дума,
че каквото съм видял, е несравнимо.
Вкусих от скрития мед на онзи лотос,
който се простира върху океана от светлина
и затова съм блажен —
нека това да бъде моята прощална дума.
В тази игралня на безкрайни образи
и аз се изиграх, и тъкмо тук успях
да зърна онзи, който е без образ.
Всеки мой член и цялото ми тяло
тръпнеха от щастие
при досега на онзи, който е недосегаем,
и ако краят дойде тук, нека да дойде —
нека това да бъде моята прощална дума.*

От гледна точка на едно такова разбиране критиката става безпредметна. Тук има един субстрат на естетическа оценка, захранвана от вътрешната хармония на поета. Може да бъде разбран само ако в някаква степен се живее неповторимо.

[1] Цитатите от „Гитанджали“ са в превод на Александър Шурбанов, изд. „Народна култура“, 1990 г. — Б.р. ↑

12. РАБИНДРАНАТ ТАГОР II

В училището си в Шантиникетан — дом на мира — Тагор пише тази молитва, която се пее в националния химн на Индия.

*Там, гдето разумът не се бои
и челото е вдигнато високо;
там, гдето знанието е свободно;
там, гдето този свят не е разбит на късчета
от тесните домашни зидове;
там, гдето думите навират
от недрата на истината;
там, гдето неуморният стремеж
простира ръце към съвършенството;
там, гдето бистрият поток на разума
не е изгубил своята посока сред страшния
пустинен пясък на мъртвешки навик;
там, гдето умът напредва с теб
към все по-ширния простор на мисъл
и дерзание — към този рай на свободата,
Татко мой, родината ми нека се пробуди!*

Това е една често изследвана в литературната теория тема, изясняването на границите и достигането до съдържанието чрез изразната форма на поемата.

В поезията съдържание и форма са били предмет на специално изследване и различни оценъчни съображения, доколкото се приема у един поет за първично това, което казва, и като вторично — начинът, по който го казва. В противен случай изразът би бил считан за истинското съдържание на поета. В естетиката същественото е думите да се изживеят в цялата им пълнота от смисъл и пластичност. По този начин образът се поставя над смисъла. По този начин поезията не се

обяснява, схваща се посредством интуитивно и емоционално сграбчване. Тя просто ни харесва или не ни харесва.

В „Моите спомени“ самият Тагор казва, че който търси обяснението на една поема, е като онзи, който иска да му се обясни смисълът на едно цвете, след като е вдишал аромата му. Ако някой упорства да ни иска обяснение, или трябва да брои до три и да смени темата, или да се върне към поемата, за да я разруши. Ето това се случва, когато се опитаме да обясним чрез разумни аргументи как ароматът е формата, която приема всеобщата радост в едно цвете.

Личното чувство, че остаряваме, болката да гледаме как младостта умира, в Тагор е израз на мъдра любов към натрупването на годините:

*Когато животът ми беше млад като цвят,
който нямаше нищо против
да загуби листенце от своето венче,
Когато пролетният бриз
идваше да чука на вратата му.
Сега, когато умира младостта ми,
животът ми е като плод,
във който никакъв излишък няма
и бленува товара си да понесе
завинаги изпълнен с кротост.^[1]*

Тагор е вярвал, че култът към песента и поезията имат силата да очувствяват и по този начин да възприемат духовното съдържание на живота. В училището му в Шантиникетан децата пеели песни и рецитирали неговите поеми със същото прилежание, с което се посвещаваха на други дейности.

Това позволявало на детето да почувства радостта от спонтанността. Песента освобождавала напрежението, присъщо на училището, и скоро се усещал синхронът на средата. Песента била като пропуск към адаптацията.

Тагор се е чувствал „на ти“ с живота и лириката му е свидетелство за космическата му принадлежност. Така ни казва в книгата си „Жътва“:

*Чувствам, че всички звезди греят в мен.
Светът се втурва в живота ми.*

Друга значима страна на Тагор е преводът му на Кабир, мюсюлманския поет, който призовава към съзерцание на божеството, към търсене на върховната наслада в самата душа. Няма определено светилище, нито свещена река, нито одежди, нито предварително установени церемонии за молитвата, която се ражда в душата и извира от устните с дълбоката емоция на съзерцанието.

Бенгалският език е способен изящно да изрази преживяването на мистичния *суфи*. Преводът на тези превъзходни и уникални стихове на испански език е дело на Хоакин Гонсалес, който вложил целия си талант да създаде стихове — духовно убежище, светло вдъхновение за чувствителния читател.

Така учи Кабир:

*О, човеко, ако ти не познаеш своя Повелител,
на що крепиш цялата си гордост?
Остави настрана всяка предумисъл:
едните думи нивга не ще те слоят с него.*

*Не позволявай да бъдеш подведен от това,
що са писали други:
Любовта е нещо различно.
Само който в истината я потърси,
я намира.*

*Аз се смея, като чуя,
че във водата рибата е жадна.*

По този начин творчеството на Тагор и на Кабир се сливат в едно и могат да се резюмират в една-единствена задача:

*Чуй ме, братко,
изпълни сърцето си с лика на любимия.*

[1] Из „Жътва“, превод Елена Дичева. — Б.р. ↑

13. РАБИНДРАНАТ ТАГОР III

По повод стогодишнината от рождението на Тагор публикувах възпоминателна статия за творчеството му.

Когато статията излезе, забелязах една безмилостна печатна грешка:

*В безсмъртното докосване на дланите ти
мъничкото ми слипче^[1]
престъпва всички граници на радостта
и ражда слово неизказано.*

Не споделих грешката с никого. Беше ужасна според собствената ми оценка. Въпреки това всички ме поздравиха за статията.

След известно време — все още се тревожех за интерпретацията, която можеше да се даде на текста — по време на един банкет получих поздравления от една преподавателка по история. Не се сдържах и й казах:

— Наистина ли ви хареса? Прочетохте ли я внимателно?

— Да, разбира се, цели два пъти — отговори ми любезно тя.

— И не ви ли направи впечатление, че на едно място се казва „слипче“ вместо „сърчице“?

— О, да. Прочетох тази част с учудване, но тъй като не познавам обичаите на индусите, стори ми се нормално.

[1] Вместо „corazoncillo“ — „сърчице“, както е в оригинал, в публикацията излиза „calzoncillo“ — „долни къси гащи“. — Б.пр. ↑

14. МАГИЯ

Колко пъти, когато не разбираме дадено събитие, си го обясняваме с някакво коварство.

Говорим за добра и лоша магия, черна и бяла — начин да определим онова, което в действителност не познаваме, а то е много.

Една стара история разказва за възникването на един неясен спор между учени.

Група учени минала през една лаборатория, преди да влезе в конферентната зала.

Професорите видели до прозореца сферичен метален съд.

Един от тях забелязал, че от страната, обърната към слънцето, металът бил по-топъл, отколкото на обратната, която била в сянка.

Останалите също се уверили в тази почти очевидна разлика. Топлината, както знаем, разтапя металите.

След края на конференцията професорите отново минали през лабораторията.

Този път един от тях видял, че страната към слънцето била студена, а обратната — топла.

Избухнал голям спор относно причините за загадъчното топлинно явление.

Как е възможно предмет, отдалечен от слънчевите лъчи, да е погорещ от друг, който е по-близо до тях?

Позициите ставали все по-непримирими, трупали се аргументи, крясъците се усилвали.

Никой дори не заподозрял каква е истината.

Просто, докато професорите били на конференцията, работникът от лабораторията обърнал съда на другата страна.

Разбирането на причините за нещата ни освобождава. Голяма част от болката, която замъглява живота ни, се дължи на невежеството. Ако се премахне неразбирането, злото изчезва. Като по магия.

15. ПРЕТЕНЦИИ

Народната мъдрост препоръчва благоразумие във връзките ни, за да не даваме повод за последващи — конфликтни — изисквания, както на богати, така и на бедни: „Не дължи нищо на богатия, не обещавай нищо на бедния.“

Става дума да избягваме претенции, колкото неочаквани, толкова неприятни и прекалени. Има претенции, които са разумни, основателни и конструктивни, но също така и капризни изисквания, не на място и без граница.

Някой беше забелязал, че жените обикновено изискват незабавно удовлетворяване на желанията им. Показателен случай е онзи с танцьорката, която, огорчена, поискала от царя да види главата на Йоан Кръстител забита на копие. Монархът решил, че трябва да изпълни желанието, защото бил обещал на красивата танцьорка всичко, което поиска, в замяна на един танц.

Вавилонската кула е символ на безграничната човешка амбиция. Хората опитали чрез едно здание да стигнат самото небе и Бог ги наказал чрез разбъркването на езиците.

Претенцията да живеем възможно повече години, като шараните, тези дълголетни риби, произхождащи от Китай, създава много ненужно страдание. Лебедът, напротив, умира, когато загуби способността си да създава поколение. Не иска повече от живота.

Плодът идва след цветето, зреенето — след младите пъпки. Природните процеси не могат да се ускорят заради един каприз. Планинско ехо не се получава, ако разстоянието не е достатъчно. По този начин животът, внимателен, щедро ни връща това, което излъчваме, дори и да не го искаме.

Наглата мечта за вечна власт е една илюзия, която кара да страдат както този, който я подхранва, така и всички, които са жертва на подобен каприз, свойствен и на герои, и на богове.

Много малко хора успяват да се оттеглят навреме, още докато са в разцвета на силите си, преди да са се превърнали в ходещи мумии.

Искаме да ни обичат, да ни се възхищават и да ни боготворят. Това е в пряка връзка с нашето самоуважение, а в много случаи — с нашето самоосакатяване. Прищевките често имат голяма социална и лична цена, пропиляват силата на простото, на спонтанното, на насладата от това кои сме и какво притежаваме, без повърхностни претенции.

16. ТАЙНА

Казва се, че единственото нещо, което се оставя да бъде изгорено, за да не се разкрие някоя тайна, е червеният восък. Не е хубаво тайните да се разказват на цял свят; могат да се превърнат в шум, във вихрушка, в новина на първа страница на вестниците.

Михаил Строгов, тайният вестносец на царя от безсмъртния роман на Жул Верн, бил подложен на мъчения, но не предал писмото, което носел.

Народната мъдрост казва, че „любопитният приятел нито е добър приятел, нито пази тайна“ и също предупреждава, че „когато виното влезе, тайната излиза.“

„Мъдрият и свещта изгарят, за да осветят други.“

Затова човек не трябва да се погубва с клюки, защото за всяка празна дума ще трябва да се дава сметка.

Който пази някаква тайна, има власт и в нея се подслонява. Но тази привилегия (или съкровище) предизвиква също мъка поради натиска, който оказва както върху този, който я премълчава, така и върху всички, които се боят от нея.

Важно е да отбележим, че който е способен да пази своите тайни, придобива невъзможна да бъде сбъркана енергия на властване и известно чувство за превъзходство.

Рицарите на свещения Граал, тамплиерите, древните алхимици, така, както и готвачите, рибарите и градинарите, пазят в мълчание магията на своите тайни, тъй като те са силата на тяхното служене, величието и същината на години посвещение. Също и „мафията“, в мрачните си рицарски обети, пази тайните си, за да запази просперитета на „семейството“ и здравето на всеки „брат“.

Зрялото, силно, разпростиращо се дърво понякога разказва своята тайна в знак на благодарност за получените грижи, за подходящите порции вода и внимание. По този начин при пълнолуние, когато ароматът на жасмина изпълва хладната нощ, обикновено се чува блага мелодия в градината. Зрялото дърво пее голямата си тайна:

*Любовта ми към теб е странно цвете,
което се събужда като нежна песен,
листенце, стъбълце, цвят,
тишина на страст или плач.
Толкова дни на любов, посветени
на туптенето в насладата
без страх — радост да бъдеш,
настанени в самия център на огъня.
Толкова часове на любов, обич моя,
поглъщам нектар и поемам ръце,
гост щастлив на дните ти
без нито миг, напразно изживян.*

17. ИНСТРУКЦИИ ЗА СТАВАНЕ ОТ ЛЕГЛО

За доброто изпълнение на тези предписания, предварителното условие е да си все още в леглото, полузаспал.

1. Усмийте се. Жив сте. Спомнете си, че в свещените книги на египтяните мъртъв е бил наричан този, който е имал само съзнание за собственото си Аз, дребно, самопозоваващо се, и който не е събудил истинската си духовна идентичност, интегрираща, съществена, обичаща.

2. Обърнете внимание какво са казвали тогавашните мъдреци: „човекът цял е симетрия, пропорция, един член към друг, и всяка част от тялото му към света. Така всеки фрагмент може да извика далечния брат, защото между глава и крак има особено приятелство, те са роднини с луните и приливите“.

3. Помнете, че съществува изкуството да се сърфира в живота, а не из Интернет. Тялото символично представлява един кораб. Попитайте тялото си „Съгласно ли си с твоя капитан?“

4. Чуйте отговора: „Искам повече почивка“. „Храни ме по-добре“. „Благодаря, капитане, добре съм“. „Не се тревожи толкова за мен, остави ме на мира“. „По-малко пушек, моля, повече ласки...“

5. Грижете се за тялото си, защото е единственият кораб, с който разполагате за собственото ви плаване, това, което ви се пада днес неотменимо: „Гледай нагоре, помагай надолу, служи, сей, строй, изпълнявай моята част решително и в пълно съзнание“.

6. За толкова ценния ден поискайте закрила от силите на светлината, които винаги са тук, и от огромното братство на човешките същества, които се стремят към повече осъзнаване и любов, за да преминат с твърда и сплотена крачка от сянката към светлината, от невежеството към познанието и от смъртта към безсмъртието, и се чувствайте разумна част от този поток на извисяване.

7. Тогава станете и... плувайте вече.

Не ви ли се струва добър вътрешен начин да започнете оригинално един нов ден?

18. СЕРЕНДИПИЯ

„Серендипия“ означава неочаквана ценна находка.

Терминът го няма в речника на Испанската кралска академия. Това не бива да ни учудва, тъй като се е появил едва преди двеста и шейсет години, а всички знаем, че кралската академия е много внимателна, когато трябва да приеме нови думи: „Кралските дела се движат бавно“. „Серендипия“ е способността да се правят случайни открития. „Серендипия“ произлиза от Secerdib или Serendipo, старото име на Цейлон — страна, позната понастоящем като Шри Ланка. Serendipia е кастилската версия на английската дума serendipity.

Кралят на Цейлон изпратил тримата си синове да обикалят света, докато намерят необходими на кралството предмети. Принцовете посетили всички села, имали забележителни приключения и се върнали с много по-ценни находки от тези, които поискала баща им. Така прекрасно го разказва английският писател Хорас Уолпоул (1717–1797). По принципа на серендипията Христофор Колумб открил Америка, Архимед достигнал до прочутия си принцип, Нютон — до откриването на гравитацията, Едисон открил електрическата лампа, Флеминг — пеницилина, Хендел композирал оратория „Месия“, Франклин изобретил гръмоотвода, Менделеев написал таблицата на елементите, Айнщайн развил теорията на относителността. Науката и технологията изобилстват от истории за ценни и неочаквани открития, за отворени умове. От серийния монтаж до зъбните импланти^[1]. Да имаш ясни цели не е всичко в живота. Съществуват и ценните случайности.

Ако отидем в хлебарницата да купим хляб, а ни подарят диамант, ще го вземем ли?

Скъпоценният камък не е бил нашата цел... но находката си заслужава. За да действа силата на серендипията, нужно е да съществува висока възприемчивост и оригиналност.

Един затворен ум действа, основавайки се на познатото. Не осветява, не открива изненадващи ситуации.

[1] Перес Тамайо, „Серендипия. Опити върху наука, медицина и други мечти“, Мексико, XXI век, трето издание, 1987 г. Ройстън М. Робъртс, „Серендипия, случайни открития в науката“, Мадрид, Алианса, 1989 г. ↑

19. ДАМИ И КАВАЛЕРИ

Афродита, този митологичен персонаж от светлия гръцки небосклон, толкова универсален, колкото и ежедневен, символизира силата на страстното желание. Родена е от морската пяна, когато половите органи на Уран, отрязани от Хронос, паднали в океана. Римляните я почитали като Венера.

Това е женствеността, съблазнителна, възбуждаща, не оплодителят. Когато хората, които я възпитали, я завели на Олимп, всички богове се влюбили в нея, завладени от чара и сладострастието ѝ.

Зевс, разгневен от това, че не отвърнала на любовта му, я оженил за сакатия Хефест.

Имала връзка с Арес. Хефест ги изненадал насред прелюбодейството и докато спели, ги овързал с невидими върви, така че, когато се събудили, не могли да се разделят и станали за подигравка на боговете.

От съвкуплението ѝ с Арес се родил Ерос.

Скулпторът Праксител направил за жителите на остров Книдос статуя на Афродита, истински шедьовър. Сред многобройните еротични истории на богинята най-голямата ѝ любов бил Адонис, неуморен ловец.

Веднъж попитали Милтън^[1] поради каква причина в някои страни някой може да приеме кралските одежди на четиринайсет години, но не му е позволено да се жени, докато не навърши шестнайсет. Големият поет отвърнал: „Това е така, защото по-лесно може да се управлява кралство, отколкото жена.“

Друга, по-близка история разказва за мъж, който живеел подвластен на две големи страсти: жените и приключенията на автомобилния туризъм. Последователните на Афродита от областта изпълнили живота му с превратности и горчивини. За него жената се превърнала в проблем без име.

Пътуванията му докарали безброй неприятности поради лошото състояние на пътищата и особения му талант да не се ориентира в дългите преходи.

Веднъж, когато пак се загубил с колата, помолил в самотата и отчаянието си ангелите за помощ. Господ, който внимателно го наблюдавал, се появил пред него и му рекъл:

— Имам волята да ти изпълня едно желание. Поискай ми две съществени за живота ти неща и аз ще избира едно от тях и ще го изпълня.

Мъжът помислил малко за положението, в което се намирал, и развълнуван казал:

— Господи, две са най-големите ми нужди: първо, да успея да разбера женската душа и второ, да построиш за моя лична употреба едно шосе, което да кръстосва планетата във всички посоки и да излиза на ъгъла, където се намира къщата ми. Така повече няма да се губя и ще се радвам на пътешествията си на воля по всяко време на годината, без разписания и без винетки.

— Добре, сине, вече реших. Имам само един въпрос: с колко ленти го искаш шосето?

В кибернетичната култура ожесточено се спори дали трябва да се казва „la computadora“ или „el ordenador“^[2].

Група изследователи мъже заключили, че трябва да казва „la computadora“ по следните причини:

1. Никой, дори и Господ, не разбира какво става вътре в тях. Вътрешно присъщата им логика е непозната.

2. Езикът, който използват, за да общуват помежду си, е неразбираем за което и да било друго същество.

3. Познатото съобщение „грешна команда или погрешно име на архив“ е толкова информативно, колкото и следната фамилиарна фраза: „Ако не знаеш защо съм ти бясна, няма да ти го кажа.“

4. Дори и най-малките грешки се складират в паметта за понататъшната им употреба.

5. Когато включиш някоя от тях в живота си, скоро установяваш, че половината от доходите ти отиват, за да й купуваш аксесоари.

Група жени специалистки в областта обаче се произнесли в полза на наименованието „el ordenador“:

1. Защото съдържат купища информация и нито една идея.
2. Предполага се, че помагат за решаването на проблеми, докато в повечето случаи те са проблемът.
3. Когато включиш някой от тях в живота си, разбираш, че ако беше изчакала още малко, си могла да получиш по-добър модел.
4. За да ти обърне малко повече внимание, трябва да го запалиш.
5. Голямата консумация на енергия ги прави безполезни за останалата част от нощта.

Древната Афродита показала, че няма две еднакви целувки от една любяща жена и докато съществува свежата и неизчерпаема изненада от женската оригиналност, ще продължава да има поезия. И ще продължава да бъде неразбираемо прекрасна.

[1] Джон Милтън (1608 г. — 1674 г.), английски поет, автор на „Изгубеният рай“. — Б.р. ↑

[2] *La computadora* и *el ordenador* — и двете думи означават „компютър“ на испански, но *la computadora* е в женски род, а *el ordenador* — в мъжки. — Б.р. ↑

20. ДЪЖД

В Индия за плодовитата жена се казва, че е дъжд, извор на всяко благополучие.

Според представите на инките дъждът бил хвърлян от бога на гръмотевиците. За ацтеките той е небесното семе, зачеващата живот сперма.

Според гръцката митология Даная била затворена в подземна бронзова камера, за да не може никой да я оплоди. Но Зевс я посетил под формата на златен дъжд през една цепнатина на тавана и я обладал.

В исляма се казва, че Бог изпраща ангелите си с всяка капка дъжд. Тези проникновени същества слизат от луната на земята разтворени в росата и проливните дъждове. Всички селскостопански ритуали са насочени към измолване на дъжд.

Дъждът е и плодородие на духа. Поражда вътрешна светлина.

За китайците дъждът е благодат и мъдрост.

Един човек вървял спокойно под дъжда със затворен чадър. Някой му казал:

— Защо не си отворите чадъра? Не виждате ли колко много вали?

Човекът отвърнал:

— Не искам да прекъсна връзката си с дъжда с едно просто движение. Докато ме мокри, мога да се наслаждавам, да се предпазвам, да чуя някой въпрос като вашия, да срещна някой нов приятел, да изследвам усещанията...

Адад, вавилонският бог на бурите, имал прозвищата „интендант на небесните диги“ и „повелител на изобилието“. Когато задържал дъжда, настъпвали суша и глад.

Пророк Исаия^[1] казва: „Росете, небеса, отгоре, и облаците да изливат правда.“

Поетът Новалис нарича Господ „океана на живота“. Потопът е пречистващ, както наводненията, които изравняват със земята това, което не е поставено на място или е зле защитено. В песента на духовете за водата Гьоте казва: „Душата на човека е като водата, от небето слиза и на небето се въздига, и отново ще трябва да падне на земята във вечен кръговрат.“

Мнозина от нас, които имаме достъп до водата само с едно просто отвъртане на кранчето, обикновено не познават или пък смятат за очевиден този традиционен символизъм.

Потънали в удобството и ежедневието, сетивата ни са слепи да оценят тези изначални бисери на небесните съкровища, които поддържат един скрит за погледа ни ред, по-неповторим от нас.

[1] Книга на пророк Исаия, 45–8. Пълният текст е: „Росете, небеса, отгоре, и облаците да изливат правда; да се разтвори земята и да принася спасение, и да произрастват заедно правда. Аз, Господ, творя това.“ — Б.пр. ↑

21. ПРИМЕР

Крал Алфонсо V Арагонски се връщал от Капуа, придружен от рицарите на своя двор. Както имал навик, поискал да забърза напред, за да проучи полето и да види с очите си какви опасности би могъл да срещне.

Започнал разузнаването в бърз и ловък ход. Вече бил напреднал доста от групата и преминавал едно възвишение, когато видял в ниското един човек, чието натоварено с брашно магаре било затънало в калта и напразно се мъчело да се изправи.

Човекът с пълен глас викал за помощ. Кралят се приближил и, без да разкрива кой е, му предложил да помогне. Магарето и чувалите били напълно изкаляни. Селянинът казал:

— Приличате на служител с голям пост, не мога да приема предложението ви, защото прелестната ви одежда може да се изцапа.

— Не се тревожете за това — казал кралят, — по-добре аз да се лиша от една дреха, защото мога да си уشيا нова, отколкото вие да се лишите от магарето и брашното, които със сигурност са единствената прехрана на семейството ви.

— И въпреки всичко — отвърнал работникът — не мога да се съглася, защото макар вашите думи и щедрост да вдъхват доверие, усещам във вас нещо, което ме обърква.

— Хайде, хайде, добри човече — настоял кралят, хващайки чувала с брашно от едната страна, докато селянинът правел същото от другата.

— Ще съжалявам много, ако някой благородник се приближи и ви укори сурово заради услугата, която ми правите.

— Щом това, което правя, е добро — казал монархът, — как може някой да го осъди? Дърпайте и да спасим имуществото ви, а за натрупаната кал не се тревожете, тук някъде ще намеря вода да се измия.

В този момент се приближила свитата на краля. Рицарите започнали шумно да го приветстват, после се приближили слуги, които

го почистили от калта и му дали подходящи дрехи.

Първоначално селянинът изтръпнал пред това невероятно събитие, но тъй като думите му идвали лесно, успокоил вълнението си и веднага се приближил до краля, хвърлил се в краката му и започнал да го моли за прошка:

— Господарю, Вие знаете, че не исках помощта Ви, но ако знаех със сигурност кой Сте, щях да предпочета да умра, преди да я приема.

— Изправете се, приятелю — казал Алфонсо V Арагонски, — и знайте, че кралете се различават от останалите хора само по голямото си задължение да се грижат за тях и да са им полезни, и дано успея да помогна на всички, които Бог е оставил на моите грижи, както помогнах на вас.

— Толкова не сме свикнали, господарю — отвърнал селянинът, — да слушаме такива думи, че ни струва голямо усилие да ги разберем. Трудно мога да се отблагодаря за такава добрина, но бъдете сигурен, че хората ще научат за любовта Ви към народа, и освен ако желанията ми не ме лъжат, скоро всички ще разберат и цялата област ще застане на Ваша страна.

Историята разказва, че точно така и станало — съвсем скоро Алфонсо V Арагонски станал крал на цялата провинция, повече заради необикновения пример, който дал, отколкото заради оръжията или славата, която неговите слуги му създавали.

22. СТРАХ ОТ НАПАДЕНИЕ

Не е възможно да се предвиди понастоящем какво е отредило бъдещето на хората, защото природата на планетарните условия — променливи и непредвидими — е такава, че никакво пророчество не може да е безусловно правилно, дори това на духовните учители, големите ясновидци или най-големите експерти в прогностиката.

Това, което е сигурно, е, че трябва да се научим да живеем в несигурността, без да полудеем, укрепнали във възможностите на един ум с надеждни, гъвкави и съзидателни отговори. Установеността на интерпретативните схеми, ежедневните шаблони, са ни от много малка помощ, когато трябва да отговорим на новото с ново. Униинето и депресията обземат много хора, които започват да губят вярата си, а с нея и възможността за един по-пълноценен живот, пропускайки съществуващи социални умения за сътрудничество, съзидание и общуване. Постепенно свикват със страха от атака — неясна, заплашителна, повече илюзорна, отколкото действителна.

Имах възможност да изнеса една конференция пред триста и петдесет квалифицирани служители на една значима международна фирма. Директорите се бяха настанили на сцената, а в залата бяха хората, поканени да присъстват на дебата по темата за качеството. Но публиката беше седнала така, че първите редове бяха абсолютно празни, сякаш единодушно и спонтанно бяха възприели стратегия на дистанциране и защита пред едно рисковано доближаване до най-високите нива на власт в компанията. Усещаше се мирис на страх.

Смених темата на конференцията и говорих за страха от доближаването, от контакта, от рисковете на въвличането и как действа принципът „атакувай и бягай“ като защита в поведението на животните, наследен от предците ни, и щетите, които нанася на ценността на чувствата и на доверието.

Интересът, който беседата събуди, предизвика едно спонтанно сближаване. Разговорът създаваше все по-голямо доверие, уют, добро настроение, прозрачност. Понякога някой неутрален трети, някой

отвън, който не е ангажиран с вътрешните борби на интереси и позиции, не изпитва страх и има воля да служи, може да постигне много.

Оказа се изключително оригинална сбирка.

23. ПРИЖИВЕ, БРАТКО, ПРИЖИВЕ

Обикновено изпускаме автобуса на момента, отлагаме, голяма част от безполезното ни страдание се дължи на пропуснатите моменти на свързване, възможности на настоящия миг, съкровища на шанса, колкото щедри, толкова и неуловими. След това се преизпълваме с обяснения, за да оправдаем задръжките.

Ана Мария Рабате^[1] ни изпраща вълнуващо послание:

Ако искаш да направиш щастлив някого, когото много обичаш, кажи му го днес, бъди добър, приживе, братко, приживе.

Ако бленуваш да кажеш „обичам те“ на хората от дома ти, на приятеля, близо или далеч... приживе, братко, приживе.

Ако искаш да подариш цвете, не чакай да умрат, изпрати го днес с любов... приживе, братко, приживе.

Не чакай хората да умрат, за да ги обичаш, за да ги накараш да почувстват любовта ти... приживе, братко, приживе.

Ще си щастлив, ако се научиш да правиш щастливи всички, които познаваш... приживе, братко, приживе.

Не ходи по пантеони, не трупай цветя върху гробове, изпълвай сърца с любов... приживе, братко, приживе.

Несъмнено в съжителството трябва да се научим на взаимоотношения. Там именно се проявява качеството на нашите връзки. По-лесно е да се свържеш със същества далечни, покойни, отсъстващи, отколкото с роднини или съседи. Ако някой обича, би трябвало да покаже, че обича. Сега. Приживе, братко, приживе.

Какво бих искал да направя днес?

— Да кажа нещо различно.

— Да мисля нещо различно.

— Да си представя нещо различно.

Нещо различно е този миг, тази точка на допир с живота, тази неуловимост във вечната светлина.

Какво бих искал да получа днес?

— Един приятел.

— Една целувка на обич.

— Един неочакван подарък.

Неочакван като дъгата.

Какво да очаквам от този ден?

Животът работи като едно неповторимо ехо, връща ни това, което излъчваме. Следователно хубаво е да знаем какво даваме, за да предугадим какво можем да получим.

[1] Мексиканска поетеса (1933 г. — 2010 г.) — Б.р. ↑

24. ЧАЕНА ЦЕРЕМОНИЯ

В Япония ясно се различават хората, които са имали късмета да бъдат посветени в мъдростта на чая, от тези, които не са.

Първите са учтиви, спокойни, благи, гостоприемни, безобидни, защото са посещавали пътя на чая. *Чадо*, който дарява социалното умение на предлагането, на служенето, на красивите и учтиви обноски.

Монасите на Дзен будизма, които внесли чая в Япония, създали духовните принципи на тази церемония, основана на интуитивното търсене на истинската същност посредством естетиката. Това знание датира от XII век, когато братята се завърнали от Китай, където изучавали китайската култура.

Най-великият учител на чая бил монахът Сен Рикиу (1522–1591). Тази напитка е позната в цял свят, но на много малко места се следвал традиционният, възвишен път на хармонията — споделените уважение, чистота и мир.

Когато се говори за *Уа*, хармония, то се свързва с човешките взаимоотношения и с природата, с чаените пособия и с начина, по който се използват. *Кей*, уважение, включва всички неща, които съществуват и се коренят в чувството на благодарност поради простия факт, че съществуваш. *Сей* означава чистота, както тленна, така и духовна. Накрая, терминът *джаку* съответства на спокойствие, вътрешен мир, даряване на успокоение.

В церемонията се използва зелен чай на прах, разтворен във вода със специална бамбукова бъркалка. Атмосферата (подготовката, посрещането, споделянето) е изпълнена със символи, един мълчалив език, който трябва да бъде осмислен. При пристигането е необходимо да се измият ръцете, а също така и устните, които по този начин трябва да загубят уменията си да нараняват.

Изминали са четирисотин години, откакто Сен Рикиу е преподавал церемонията в Киото, където понастоящем се намира школата за чай „Урасенке“, близо до императорския дворец.

Разказва се, че един велик учител бил поканен да присъства на чаената церемония, предложена от един новопосветен. Духовният водач се появил с двама свои ученици. Домакинът, неопитен и несигурен, допуснал множество грешки: разлял вода извън чашите, забравил някои от пособията, спъвал се, прибързвал... На излизане учениците изказали остри критики към водещия церемонията. А великият учител, напротив, казал:

— Това е най-значимата чаена церемония, на която съм присъствал.

— Учителю — казали учениците, — но той допусна десет грешки...

— Така е, но колко чисто сърце има този мъж...! — отвърнал изтъкнатият гост.

В този ритуал на учтивост и духовност пиенето на чай е най-маловажното нещо.

25. ИЗКУСТВОТО ДА СИМУЛИРАМЕ

В Библията е казано категорично: „Суета на суетите и всичко е суета.“ Оттогава досега е изговорено много за миметизма.

При гърците *лице* означавало маска, предмет, който се поставял на лицето и позволявал на актьорите да усилват гласовете си. По време на древните карнавални празници, маскирането позволявало на човека да скрие себе си. Затова много често се сменяли полът и професиите.

Може би Балтазар Грациан (1601–1658) в „Критикон“ е описал най-добре социалното умение да се симулира, когато казва:

*Ако видите някой, който се има за мъдър,
смятайте, че е невежа.
Смятай богатия за беден
откъм истински блага.
Който командва всички, е общият им слуга.
Едрият телом няма много характер;
Дебелият няма много съдържание.
Който много мирише,
мирише лошо на всички.
Дърдоркото нищо не казва.
Който разнася клюки, сам себе си осъжда.
Който яде най-много, най-малко се храни.
Който се подиграва, може би се издава.
Който говори лошо за стоката, я иска.
Простият знае повече.
Който има всичко, няма себе си.
На алчния и това, което има, и това,
което няма, му върши еднаква работа.
Колкото повече доводи приверждаш,
толкова по-малко имаш.
Най-мъдрият обикновено е най-неразбиран.*

*Да си дадеш добър живот
означава да сложиш край.
Който ти смазва копитата, той ти ги чупи.
Който ти създава празници, ти помага.
Нужното често ще срещнеш
в добрите съждения.
Който е много прав, е едноок.
Многото добро не е на добро.
Който по-малко крачи, по-далеч отива.
Който те кара да плачеш, истински те обича.
Колкото повече се мъчиш
да изобразяваш нещо и на нещо
да изглеждаш, толкова ти не си това.*

Навикът да симулираме, толкова разпространен сред хората, внедрява измамата и преструването до такава степен, че превръща обществото в една огромна вечеринка на маски, които се лъжат взаимно. По този повод Балтазар Грациан казва следното:

Нямаше мъж или жена, който да не излезе с маската си, и всички бяха чужди. Имаше за всеки вкус, не само дяволски, свети и добродетелни, с които мамеха мнозина. (Мъдрите, естествено, им казваха да си ги махнат.) И е забележително, че всички взимаха чужди и даже противоположни. Защото лисицата излизаше с маската на агне; използвачът — на просяк; курвата — на набожна и вечно на поклонение. Прелюбодеецът — на приятел на съпруга; сводницата — на лечителка; преялият — на постник; лъвът — на агне. Котката, предрешена като мишка. Магарето — като лъв, докато си трае. Бясното куче — с усмивка. И всички до един — присмехулни и измамни.

Искреността, прозрачността, спонтанността не прахосват енергия в напразни прикривания.

Красотата и истинността на простите неща винаги са вълнуващи. В тях се крие тайната, магическият ключ — оригинален — на изкуството да плуваме в живота.

26. НЕДОВЕРИЕТО

Имаше едно време, не много далечно, когато всичко опираше до думата — единствен надежден гарант — между вменяеми пълнолетни. Сега банките преливат от чекове без покритие. Във всички случаи има обяснения, които обосновават договорната развала.

Щом се направи законът, още там възниква капанът, влиянията, небрежността.

Има неподкупни политици, но те са най-скъпите и най-сложните. Не оставят да се „работи“.

Така се пръкват отвсякъде „доверчивите“, които провалят със своите свръхограничения възможностите за добро общуване. Корумпират вярата.

„Ако не ме познаваш отвътре, не ме докосвай отвън“, казва народната мъдрост. Следователно изглежда по-добре да не се доверяваш и да следваш общото правило — ако не убиеш, ще те убият.

— Докторе, мислите ли, че това лекарство ще е добро за детето ми?

— Разчитам на юридическата ви грамотност, докторе, не смейте да ни мамите. Има кой да ни защити от вас.

Креативността не е хитростта да избереш най-доброто място в клоаката. Точно обратното, това е интелигентността да излезеш от нея.

Първите движения са вътрешни. Нужно е да започнем да вярваме в себе си, съобразно утвърждаването ни в житейски ценности, достойни за уважение: прозрачност, справедливост, солидарност. Обратно, социалният климат с нашия дух за нагаждачество, недалновидност и тем подобни, отравя.

Някой би могъл да каже, че недоверието е национален културен проблем, проблем на възпитание. Една университетска преподавателска, приятелка, вече на възраст, разказа тази лична история:

Прибирах се вечерта, с автобус, в Буенос Айрес от Ла Плата, и си плетях. Заспала съм за миг и когато се събудих, забелязах, че часовникът ми го няма. Погледнах спътника си — брадат, непознат, изглеждаше, че спи. Не се поколебах и за миг, забих една от куките в корема му и му казах убедено: „Дайте ми часовника“. Младежът ме погледна учудено и ми даде часовника.

Като се прибрах вкъщи, открих в джоба си два часовника — моя и този на младежа.

Тя преподава в университета за негативната природа на предразсъдъците. Недоверието сред нас никак не е оригинално. Затова е добре да помним, че най-тъмният час на нощта е пред изгрев.

27. НАЙ-СТРАХОВИТОТО ЖИВОТНО

Веднъж една лисица била заловена от огромен кръвожаден и... малко глупав тигър. Попаднало в мощните лапи на голямата котка, горкото животно събрало сили и казало твърдо:

— Внимавай да не ми направиш нещо. Аз съм най-страховитото животно. Всички се отбиват ужасени от пътя ми, никой не смее да ме погледне в очите. — И добавила: — Ако искаш, веднага ще ти го покажа.

Могъщият тигър изслушал с изненада предупреждението, поотпуснал лапи и освободил жертвата си.

— Искам да видя страха, който всяваш в останалите, но те предупреждавам, че ако не е така, както казваш, ще те разкъсам безжалостно — величествено отвърнал свирепият звяр.

Лисицата се съвзела и казала:

— Ей сега ще ти покажа какво влияние имам в обществото. Да излезем да се поразходим наоколо из джунглата и полята. Ела с мен и ще се изненадаш да видиш колко ги е страх от мен.

Както казала лисицата, така и станало. При вида им всички животни панически се разбягвали.

Тигърът с учудване наблюдавал какво влияние има спътничката му и в глупостта си се питал: „На какво ли се дължи този авторитет?“

В действителност властта се корени в силата на въображението, в упражняването на ума и във вярата в себе си.

Лисицата не се съмнявала в силата на спътника си. Тигърът, напротив, не оценявал собствените си достойнства.

Хубаво е да знаем кой ни придружава в живота, дори когато вървим сами. А също така и да ценим оригиналната ценност на собствените си стъпки.

28. НЕПРЕДВИДЕНА РАЗХОДКА

Всички понякога изпитваме непреодолимата потребност от една „неочаквана разходка“, от среща със свободата, че съществуваме, от откъсване от ежедневието, за да направим връзка, може би по-съществена, със самите себе си.

Когато вечер човек е решил да си остане вкъщи, сложил си е халата, след вечеря е седнал на масата, решен да напише нещо или да изиграе една игра, тази, която предшества лягането; когато навън времето е толкова лошо, че най-естественото нещо е да си останеш вкъщи; когато си прекарал толкова дълго време седнал и спокоен, че да си тръгнеш би учудило всички; когато стълбището е тъмно и входната врата заключена, и когато въпреки всичко, хванат в капана на внезапна фаталност, събличаш халата, появяваш се в дрехите си за навън и обясняваш, че трябва да излезеш, и отгоре на всичко го правиш, след като си се сбогувал набързо; когато затръшваш вратата повече или по-малко забързано, в зависимост от степента на раздразнение, което оставяш след себе си; когато навън се преоткриеш, господар на крайниците си, които отговарят с особена подвижност на тази толкова внезапна свобода; когато чрез това единствено решение усещаш в себе си цялата мощ на решителността; когато, придавайки на факта по-голяма значимост от обикновено, си даваш сметка, че имаш повече сила от необходимото да предизвикаш и да понесеш и най-бързата промяна, и когато вървиш така, препускайки из дългите улици, тогава, за тази нощ, си напълно разделен от семейството си, което се стапя в несъщественото, докато ти, напълно плътен, ярко открояваща се черна фигура, се пляскаш по бедрото и се

изправяш в истинския си ръст. Всичко това се подсилва още повече, ако в такава нощ се отпратиш към дома на приятел, за да го попиташ как е.^[1]

Серат^[3] има предвид нещо подобно, когато моли:

*Ако не възразявате и е възможно,
мъката полека ме изяжда,
из улиците да се поразходя
в петте си сетива облечен.
Оставям ви на огледалния „заместник“,
оставям вас във заем на наследството.
Че трябва спешно да изляза ако,
ако не възразявате...*

[1] „Непредвидена разходка“ от Франц Кафка.

Кафка е роден в Прага през 1883 г. и умира близо до Виена през 1924 г. През 1910 г. започва да издава вестник, който, изглежда, свързва съществуването с абсолютното бедствие. „Метаморфозата“ и „В наказателната колония“, двата му най-значими романа, отразяват призраците и тревогите на модерния свят. Творчеството му достига най-високия си връх в двата му незавършени романа „Процесът“ и „Замъкът“, където, под формата на алегии и съновидения, се разглеждат темите за вината, откъсването от действителността, на търсенето и невъзможността за съществуване на човека и на литературата. Публикувани са едва след смъртта му. Не е искал да бъдат публикувани. Но, възползвайки се от неговата собствена „непредвидена разходка“, един човек се решил да пренебрегне указанията му^[2] и извадил на бял свят посмъртно творчеството му, което той самият не оценил в цялата му оригиналност. — Б.а. ↑

[2] Кафка оставя завещание, в което заявява последната си воля, а именно, всичко, което е излязло под перото му, да бъде изгорено — Б.пр. ↑

[3] Джоан Мануел Серат, световноизвестен каталонски певец. —
Б.пр. ↑

29. ЩАСТЛИВЦИ

Малко щастливи хора съм срещал в живота си, казвал често Гъоте. И добавял: във всички случаи те бяха цялостни личности.

Щастливият финал винаги е свързване, а не раздяла. Той гради, не разрушава. Предотвратява възможните катастрофи, закрилян от предпазващите способности на любовта, вместо да предлага закъсняла помощ и безплодни съжаления. Той е хармоничен и магнетичен.

Щастливците са находчиви. Във всеки момент откриват съзидателни алтернативи, трупат целесъобразност, не отхвърлят възможности. Наслаждават се сега на това, което имат, не го отлагат.

Щастливи изглеждат лицата на бебетата, когато са добре нахранени, наспани и подсушени. Имат същото изражение като Буда.

Щастливи са озарените същества, които са успели да се посветят на истинската си духовна същност.

Щастливите хора са щедри и скромни, без изключение. Споделят и се усмихват. Радват с присъствието си, когато говорят и когато мълчат. Лесно танцуват и пеят. Богати с нищо, притежават същественото, много. Пристрастени са към простотата.

Щастливи са полските перуники, щастливи са лястовичките, които винаги идват навреме в Сан Франциско, влюбените, които се срещат в прегръдката, изкована от любов, все едно дали впоследствие ще имат всичко или нищо, както се разказва в някои романтични истории.

Щастливите хора винаги са щастливи по един и същи начин, казвал пацифистът Толстой. Обратно, нещастните са нещастни по различни начини — сложни, скъпо струващи, напразни.

Щастливи са тези, които откриват неочаквани перли из лабиринтите на живота, в купите сено и в конфликтите. Знаят, че не могат да променят посоката на вятъра, но внасят радост в плаването си, като интелигентно движат платната си. Внимателни, без да са напрегнати, не упражняват изкуството на ненужното страдание, не

плачат в дует, не дотягат с основание и не изпускат автобуса на мимолетния шанс.

Щастливи са толкова, колкото и услужливи. Че ги има, има ги.

Тъжният светец е разкаяният светец.

Когато черешите цъфтят, думите са излишни.

Един щастлив човек е винаги оригинален.

30. СПОДЕЛЕНА САМОТА

Изкуството да плуваш през живота се състои в това да прекосиш неизбежния океан от самота... в добра компания. Чувството за самота ще ни спохожда, без да го търсим. Появява се като мимолетен облак.

Големите учители на човечеството, както и съвременните ядрени физици, ни говорят за единство, не за разделяне. Мисълта притежава една странна способност да фрагментира, да разделя. Любовта винаги свързва, разбирането открива единението с „ти“, следователно се удължава и се свързва с другия, точно както и съчувствието, преживяването на чуждата болка като своя. Да мислиш означава да претегляш, сравняваш, разделяш. Кришнамурти^[1] обичал да казва: „Да сравняваш означава да нападаш.“

Веднъж жена казала на мъж:

— Обичам те.

А мъжът отвърнал:

— Сърцето ми заслужава твоята любов.

Изненадана, жената отговорила:

— А ти? Нима не ме обичаш?

Мъжът вдигнал поглед към нея, но не казал нищо.

Тогава жената отчаяно изкрещяла:

— Мразя те!

А мъжът нежно казал:

— Значи сърцето ми заслужава и твоята омраза.

Стремежът да обсебиш другия проваля общуването на душите. Молитвата за срещата и усиляването на любовта между двама влюбени казва така: „Ти не си дошъл на този свят, за да отговориш на моите желаниа, и аз не съм дошла на този свят, за да отговаря на твоите, но ако се открием искрено, ще можем да се слеем в единството на любовта.“

Тогава животът, лишен от съмнението, ще придобие всички цветове на светлината — красив, хармоничен, необходим, изящен и оригинален.

Усещането за „откършен клон“ изчезва при срещата с истинската ни идентичност. Личността регистрира „действителността“ посредством петте ни сетива. Душата е тотално свързване и действието ѝ надхвърля краткия ни телесен епизод, времето и желанието. Тя е неподлежаща на контрол пълнота, едно ново раждане, отвъд сетивата.

Индивид означава неделим, тоталност, завършен в себе си. Оригинален.

Хората са сами, защото издигат стени вместо мостове.

[1] Джиду Кришнамурти (1895–1986) — индийски философ. — Б.р. ↑

31. НЕЯСНИ ПОДАРЪЦИ

Нещо съвсем малко може да има огромно значение. Особено когато се създават писания, които други трябва да тълкуват.

Разказва се за един богат търговец, който оставил завещание без нито един пунктуационен знак.

Завещанието казвало така:

Оставям богатството си на моя племенник Хуан не на брат ми Луис също никога да се плати сметката на шивача никога по никакъв начин за йезуитите всичко това казаното е моето желание.

Дон Магнанимо Симплон

Документът бил прочетен на споменатите в него лица и всеки го интерпретирал в своя полза. Но, с цел да разпръснат съмненията, решили всеки да представи завещанието със съответните пунктуационни знаци, чиято липса предизвиквала споровете. Ето версията на Хуан:

Оставям богатството си на моя племенник Хуан, не на брат ми Луис. Също никога да се плати сметката на шивача. Никога по никакъв начин за йезуитите. Всичко това казаното е моето желание.

Дон Магнанимо Симплон

Луис не се съгласил с това тълкувание и го направил така:

Оставям богатството си на моя племенник Хуан? Не,
на брат ми Луис...

Останалата част запазил без промяна. Шивачът, на свой ред,
обосновал претенциите си по този начин:

Оставям богатството си на моя племенник Хуан? Не.
На брат ми Луис? Също, никога. Да се плати сметката на
шивача. Никога, по никакъв начин за йезуитите. Всичко
това казаното е моето желание.

Дон Магнанимо Симплон

По този начин шивачът се опитал да си вземе парите, но се
възпротивили йезуитите, които искали цялото наследство и държали,
че истинското значение на завещанието гласи:

Оставям богатството си на моя племенник Хуан? Не.
На брат ми Луис? Също, никога. Да се плати сметката на
шивача? Никога, по никакъв начин. За йезуитите всичко.
Това казаното е моето желание.

Дон Магнанимо Симплон

Този прочит предизвикал голям скандал сред присъстващите и
прибегнали до властта, за да сложи ред. Тя успяла да наложи
спокойствие и след като разгледала текста, предмет на спора,
възкликнала строго:

— Господа, тук се опитвате да извършите измама, наследството
принадлежи на държавата съгласно действащите закони. Това се
доказва и от истинския прочит на завещанието.

Оставям богатството си на моя племенник Хуан? Не.
На брат ми Луис? Също. Никога да се плати сметката на

шивача. Никога, по никакъв начин за йезуитите. Всичко това казаното е моето желание.

Дон Магнанимо Симплон

— В качеството ми на, и поради липса на наследници на това имущество, аз, съдията, и т.н., и т.н., го конфискувам в полза на държавата. Случаят е приключен.

Подарявам тези приказки на онези, на които им харесват. Точка.

Притежават силата на обобщението, резюмират с остроумие и признателност, а понякога и с болка, един житейски път, един стил, някой и друг значителен спомен.

32. ИЗВЕСТНИ ЕПИТАФИИ

Леополдо Марешал открил на полето две известни епитафии на двама безмълвни герои. Така ги извадил от анонимността, от пълната забрава, с която животът тъче своята постоянност.

Тук почива Факундо Корвалан, говедар. Защото беше роден в къщата на вятъра, всеки негов ден беше порив. Както караше стадата на юг, връхлетя на пустинята, видя жлъчното ѝ лице и ѝ остави пасторална юзда на един бял кон. Живя и обича според обичая на вятъра, с единия крак в стремето, а с другия в танца, и като вятъра заспа в земята, която ботушът негов бе наказал. Никой да не смущава съня му. Тук почива вятър.

Друга известна епитафия е посветена на един умствено недоразвит мъж:

Унко, идиотът, косач на тръстика, лежи тук без мачете и тръстика. Режеше тръстика за покрива на човека. За любовта на човека режеше зелени тръстики, изпълнени с вятър. А той самият никога нямаше ни покрив, ни любов, ни смях, нито човек. Червен като пладне, но без светлина в него, силен и напет, но без песен, беше изящна виола без струни, красива лампа, която господарят ѝ никога не запали. Неговият Бог беше кост от бекас, люлян върху черната вода. Безмълвна тръстика лежи тук по дължина. Косачът небесен я отрязва.

Съществуват и шеговити, иронични послания, които развеселяват гробищния пейзаж: „Не мога да ви обслужа. Не настоявайте.“ „Извинете, че ви приемам легнал.“

Един голям ценител на хубавото вино съветва посетителите на гроба му: „Пътнико, не поливай гроба ми със сълзи, че сълзите са вода, а водата не е по вкуса ми.“

Големият анатом на Ренесанса, Якоб Силвиус (1478–1555) бил лекар, но зъл, стиснат, груб, отмъстителен и ненаситен. Неговата епитафия казва следното: „Тук почива Силвиус, който никога нищо не направи без пари. Сега, когато е мъртъв, се вбесява, че четеш това безплатно.“

Каква епитафия си представяш, драги читателю, за твоя покой?

Колкото до мен, бих казал: „Оттук мина една красива приказка, умна и оригинални.“

33. КОГАТО УЧЕНИТЕ „КЪЛВАТ“

Тази сутрин богатият мъж реши да направи едно добро. Уморен от ежедневието си, щедрият милионер наредил на шофьора си да спре лимузината на стария мост, където един стар селянин имал навика да лови риба. Приближил се тържествено към спокойния рибар и казал:

— Приятелю, починете си вече. Забравете тази грижа да извадите нещо от реката... вземете тези пари и си купете от селото цялата риба, от която се нуждаете. Върнете се вкъщи и се нахранете добре, без повече мъки.

И като отворил голямата си чанта, извадил оттам пачка банкноти пред смаяния поглед на човека.

„Да се прибера вкъщи? Да престана да ловя риба?“, питал се селянинът под красивото септемврийско слънце. И с широка усмивка се извинил:

— Господине, не мога да приема предложението ви. Благодаря ви за доброто намерение, но не ме съблазнява... Не можете да си представите какво удоволствие изпитвам, когато усетя, че тапата потъва...!

Има състояния на радост, които се раждат от много прости неща, спонтанно и безплатно. Удоволствия, които не могат да се купят в никой супермаркет или рибарски магазин. Изключителни, интимни удоволствия, които не могат да бъдат предадени с думи...

Хората, посветени на научното изследване, изживяват тези мигове, когато някой експеримент ги изненада с ценно, непредвидено откритие, когато природата им разкрие някоя от безбройните си тайни, когато „тапичката“ на познанието стремително потъне в океана на тайната. За това преживяване няма паричен стимул, който да компенсира отдаването и съсредоточаването на посветения изследовател. Може би поради това особено призвание към делото на „риболова“ често пъти се подценява изследването на учените и не им се признава високата стойност на личното им и общо отдаване.

Поради всичко това „кълването“ често придобива испанското значение на „смъдене“, „безпокойство“ или „дискомфорт, предизвикан от външни причини“, което може да предизвика крушение, тотално разрушение. Добрият рибар се окуражава от това, че „кълве“, за него това е обещаващ знак, който обяснява една внимателно програмирана всеотдайност, потвърждение за умствено здраве. Никой не би ловил риба в корито, без да предизвика съмнение. Един луд имал навика да го прави и когато някой подигравателно го попитал: „Кълве ли, кълве ли днес?“, отговарял убедено: „С вас вече са четири.“

Наистина е много хубаво учените да усещат „кълването“ на някое изследване, без в същото време да изпитват глад поради общественото изоставяне. Особено в това общество на консуматорство и шеметно ускорение, в което, изглежда, изобилстват само ловците на несъществени стимули. И в което, за съжаление, не се срещат често богаташи, които стават една прекрасна пролетна сутрин изпълнени с желанието да направят добро, или поне да се опитат.

34. ДА СЕ УЧИМ ОТ ГРЕШКИТЕ

Провалът никога не пречи на успеха.

Грешката съдържа урок, който може да възроди нов опит, подкрепен този път с по-висше знание.

Това, което проваля един живот, е фрустрацията. Задръжката, вътрешна или външна, която не позволява обществена, икономическа или биологическа реализация.

Има личности, които провалът е направил по-силни. Обратно, никой не се усъвършенства във фрустрацията.

Фрустрираният субект призовава към омраза, озлобление, към завист. Неуспелият труп опит.

Не е едно и също да продължаваш и да живееш. Възрастта не предполага опит.

Том Уотсън, основател и лидер на „Ай Би Ем“, научил, че един млад служител, многообещаващ, се забъркал в рискована сделка, поради което фирмата загубила десет милиона долара. Повикал служителя в кабинета си и когато младежът поискал да разбере дали ще го уволнят, Уотсън отвърнал:

— Вие не говорите сериозно. Току-що похарчихме десет милиона долара за обучението ви.

Колко умен и смел трябва да е бил този ръководител, способен да възвърне на някого вярата и предизвикателството да генерира изобретателността, необходима за нови проекти.

С подобен „провал“ „Ай Би Ем“ продължава да съществува в деловия свят. Много предпазливи предприятия, напротив, са изчезнали, докато са пазели паметните си „успехи“, от които на нищо не са се научили.

Нашите прадеди са били горди от победите, които са успели да постигнат.

„Това, което си наследил от предците си, трябва да го завоюваш, за да го притежаваш.“ Учейки се от грешките по оригинален начин.

Дано изживееш всеки ден от живота си!

35. МЪЖЪТ, КОЙТО НЕ СЕ ВЛЮБВАЛ

*Няма нищо по-дълбоко,
нито по-голямо на този свят...*

Била поредната позната сутрин в селото. Птичките в гората, мъката в сърцето, кокошките из калните улици на селото, униинето в прозевките на обитателите му.

Мъжът, който не можел да се влюби, заминал за Унифреда, Ла Пампа, да се консултира с Алберто Уайман, часовникаря на селото. Мъдрият майстор го изслушал внимателно. Монокълът си стоял на лявото му око, а зеницата му била придобила изострена чувствителност от толковаизиране във фини механизми, характерно за занаята му, все още незасегнат от информатиката. Дон Алберто помълчал малко, завел го в своята градина от метални рози и слънчогледи и с професионалната тържественост, която възрастта позволява, бавно казал:

— Проблеми с тиктакането, приятелю. Вие не поемате движението... не се нуждате нито от навиване, нито от смяна на батерията, трябва да се движите, да вървите. Механизмът се саморегулира, докато работи. Вие сте като мъртъв... Консултирайте се с гробаря.

Гробището в това правоъгълно село се намирало през няколко улици. Гробарят го посрещнал в работни дрехи, тъкмо привеждал в ред спящия град. Изслушал тъжната история на мъжа, който не можел да се влюби, и с безпогрешния си задгробен глас, свойствен за заниманията му, отсякъл:

— Да не можеш да се влюбиш е деликатен проблем. Това не се случва между камъните, нито между растенията, нито при водата, нито при вятъра, които се привличат и се търсят с огнена страст, смилено, без натиск, без безпорядък. Обичат се мълчаливо. Вашата работа е странна. Почти сте готов да се настаните тук, сред това спокойно,

подредено общество, където пеперудите оживяват епитафиите. Как ви се струва? „Тук почива мъжът, който не можеше да се влюби. Живя ден след ден, от погнуса заслепен.“ Или пък — добавил — може би е по-добре да поговорите с ветеринаря.

Докторът на по-малките ни братя бил състрадателен, веднага схванал проблема.

— Случва се — обяснил — някой бик за разплод да се влюби по особен начин в някоя крава и да я предпочита пред другите, така че изключителната му любовна мощ да се сведе до границите на любимата му. Това докарва голям икономически проблем в селото.

И след многобройни примери подсказал на мъжа, който не можел да се влюби, да забрави за проблема си, да напусне селото и да тръгне по света да търси късмета си.

— Може би — казал му — ви чакат на друг меридиан.

Понякога го срещам в Буенос Айрес, около Северния диагонал, с тъжен поглед. Свири красиви мелодии на една малка флейта и когато някой пешеходец пусне монета в шапката му, подложена на щедростта, очите му се оживяват за кратко, сякаш за пореден път питат: „Тук ли ще е? Днес ли ще е?“ Любовта няма формула. Винаги е неповторима.

С каква безсмислена пустота е съпроводено отсъствието ѝ!

36. РАДИОПОСЛАНИЕ

Снощи сънувах нещо странно, колкото необикновено, толкова и успокоително. Видях лицето на един мъж, с приятелско изражение, дълбоки очи, мъдри, с разбиращ поглед, сърдечна усмивка, приятно излъчване, достъпен, сроден, който меко каза:

— Енрике, тази сутрин кажи по радиото, че светлината е постижима. Връзката с един по-богат живот винаги е на разположение. Океанският скок в радостта е наследство на всички човешки същества, без разлика, защото истинската идентичност е характерна не за личното, семейно, обществено аз, а е царство на съзнанието, освободено от веригите на ненужното и егоцентрично съзнание. То е възраждане отвъд границите на обичайното възприятие, спокойствие, което надхвърля рамките на мисълта, благодарност за това, че те има, която нищо не иска за себе си, както когато някой напуска всички ограничения на контрола, за да се предаде на безкрайните и благословени дълбини на дълбокия сън.

Енрике, кажи по радиото на хората, че страхът разрушава тази същностна връзка; че страхът, че ще ни отнемат нещо, че ще загубим, или паниката, че ще бъдем нападнати, засилва това усещане за изоставеност, за „прекъснен клон“, за самота, в която се настаняваме, обезсилени, в търсене на въображаеми сигурности, за да не страдаме повече, нито сега, нито в бъдеще. Това поражда една мрежа от страх, недоверие и отчаяние, която се превръща в обществен смог, който не ни позволява нито да виждаме, нито да дишаме. Огънят е в любовта, в съзидателния пламък, в този магнит на душата, който отразява едно добре гледано бебе, което няма грижа за училищните домашни, за данъците и отегчението на възрастните. Огънят, който лумва във връзките на всеотдайността и отслабва в организираното малтретиране, в празната дума, в затлъстяването на личното аз.

Посланията, които съвременният човек получава чрез средствата за масова комуникация, объркват, потискат, провалят хармонията на

тишината, толкова необходима за медитацията и срещата с истинската ни идентичност.

Лицата и жестовете на така наречените управляващи не успяват да скрият дребнавите им намерения, с нисък таван на полет, свирепи в безсъщностния им егоцентризъм. Затова, Енрике, хубаво е да използваш изключителната вътрешна сила на радиото, за да кажеш на хората, че сме родени за любов и че вероятно не подозират колко много ще успеят да обичат, всички, без изключение, отвъд тялото и страха от живота, които сме наследили от нашите предци.

Лицето се стопи в сенките на самия сън. След това ме обхвана усещане за пълнота от среща със самия себе си, без никакъв друг образ.

И същата тази сутрин, както всеки ден от понеделник до петък точно в 6,50 часа, излязох навън, за да предам това послание по радиото. Какво мъдро осенение да започнем добре и въпреки всичко оригинално един нов ден!

37. ЗАВИСТТА

Една огромна жаба видяла до себе си да проблясва светулка. Вбесена, скочила върху светулката и я закрила с влажния си корем. Светулката попитала: „Защо ме закриваш?“ А жабата, в плен на завистта, отвърнала: „А ти защо светиш?“

Ако завистта може да придобие материална форма и да се появи публично, целият свят щеше да закрепци от ужас. Днес е известно, че този завистлив поглед, с който се гледа на по-щастливите хора, повишава кръвното налягане, ускорява сърдечната дейност и цялото тяло излъчва отрицателна енергия, пренасяйки злото върху други. Не е нужно да гледаш накриво някого, злото идва от сърцето, не от окото.

В Омировите митове завистта е представена като изпита старица с глава, покрита с пепелянки, хлътнали очи, враждебен поглед, черни зъби, отровен език; в едната си ръка държи три змии, а в другата — факла, с която дебне; клепачите ѝ никога не се спускат върху раздразнените ѝ безжалостни очи. Носи в утробата си едно отвратително влечуго, което непрекъснато я разяжда и я изпълва с отрова.

Вечно я гризе безпокойство, не се смее, не спи, всяко щастливо събитие е изтезание за нея; осъдена да страда до безкрай, тя е собственият си палач. На всяка красива жена ѝ е осигурен култът на завистта.

Апелес изобразява завистта като предводителка на клеветата. Овидий я увековечава разкъсваща езици на скорпиони, за да се подсили. Шекспир я въплъщава в ненаситния Яго. Хосе Инхениерос смята, че завистникът, който няма смелост да убива, се примирява да бъде долен. Принизява другите, отчаян от собствената си импотентност. Тези хора разяждат чуждата съзидателност. Каин е отворил един нескончаем завет.

Непрекъснатото гледане на другите накриво и скришом, с изражението, което ясно показва желанието да лишиш някого от нещо, е довело до всеобщото вярване в „лошите очи“, мощно обществено

взаимодействие, от което трябва да се пазим: помага червеният цвят, морскосиньото и амулетите с форма на риба, защото тя е под водата, а там тези вечно отворени очи не могат да ни видят.

Несъмнено това е най-споделяното от всички негативни чувства, защото поражда ирационални защити пред въображаеми злини, на които не са чужди на футболисти, магнати, успели, но покварени хора, членове, зърна и вагини.

Завистта е дълбока ненавист, егоцентризъм, принизяване. Хроничен глад в угощението на живота. Неспособност да си сервираш и да предложиш. В атмосфера на завист растенията изсъхват.

Ако „синдромът на Снежанка“ се разпространи върху цялото общество, даже горите ще изсъхнат. Испания загуби някогашните си гори, Аржентина и Бразилия търпят непрекъснати поражения.^[1]

Любовта продължава да бъде универсален антидот за всички злини на персоналното аз и мощно допринася за намиране на точки на хармония в обществения конфликт, мъдрото безразличие.

Не мислиш ли, скъпи читателю, че току-що прочете една бъдеща завист приказка?

[1] През 1900 година 90% от територията на Мисионес (Аржентина) е била заета от джунглата. Смята се, че през 2015 година ще бъде напълно обезлесена. — Б.а. ↑

38. СМЪРТ НА КОНКРЕТНИТЕ

Качих се на автобус 86, който извършва градския подвиг да свързва в Буенос Айрес квартал Ла Бока с Гонсалес Катан, и когато седнах, прочетох написано с черен маркер на предната седалка: „Смърт на конкретните“.

Не познавам автора на тези *графити*, нито възрастта, нито пола му, нито работното му време, нито подписа, статута, състоянието на духа му, адреса му или направлението му. Само думите му на осъждане и борба, добре фокусирани, със сигурен почерк, с намерение за изтребление, конкретни в своето двусмислие.

Конкретен (от латинското *concretus*, плътен, компактен). Употребява се за всеки предмет, който се има предвид сам по себе си, с изключение на всичко, което може да му е чуждо и допълващо; точен, определен, ясен, не абстрактен, осезаем, втвърден, премерен. Конкретизирам означава формализирам, уточнявам, редуцирам, ограничавам, придържам се, вписвам се.

Накратко, конкретно е нещо с дата. Противопоставя се на всяка представа, получена посредством смяна на възприятието — непроменливост, стереотип.

В аритметиката съществуват конкретни числа. В граматиката се говори за конкретни съществителни. В строителството така се нарича бетонът, тази твърда смес от чакъл, цимент и пясък. Но ако трябва да изясняваме проблема, малко трудно можем да си представим, че посланието означава: „Смърт на бетоните“, което би съответствало на повсеместно разрушение.

Конкретна музика е тази, която се получава в експериментални лаборатории, както го направи изследователят Шефер. В конкретната поезия се полагат усилия изразът да се приспособи към твърдите изисквания на съвременното общество.

Ако конкретните умрат, кои биха оцелели? Лабилните, гъвкавите, неясните, въздушните? Може би оригиналните. Всеки един от тях се определя конкретно от това, което е. Един крем карамел никога не

може да бъде сбъркан с друг десерт. Може би някоя хард рок група? Кибернетични звуци последно поколение? Брейк ритъм или „трип хоп“?

Посланието беше кратко — едно обобщение, едно войнстващо, неподлежащо на объркване схващане. Беше написано в множествено число — визираще някакво население, сигурно някакъв манталитет. Определете се най-сетне: конкретен ли сте или не?

За щастие 86 стигна до „Перу“ и „Белграно“, в самия център на Буенос Айрес. Пътуването ми се стори кратко, ободряващо. Жалко, че като стигнах, разбрах, че съм си забравил ключа за апартамента в офиса. Това обаче ме зарадва, тъй като с моята разсеяност се спасявах от колективното изстребление. Не бях конкретен.^[1]

[1] Аугусто Майер^[2], предан читател на „Лазур“, казва, че оригиналната дума е „conchetos“, а впоследствие буквата „И“ е заменена с „г“. Той твърди, че е срещал графити с текст „Muerte a los conchetos“ (Смърт на нищожествата! — Б.пр.) на много места в страната. — Б.а. ↑

[2] Аугусто Майер е голям аржентински поет, журналист, есеист и фолклорист. „Лазур“ е заглавието на една от най-известните поетични творби на никарагуанския поет Рубен Дарио, признат за най-големия представител на модернизма в испаноезичната литература. Думата „concheto“ се употребява презрително в района на Ла Плата със значение на „човек, който парадирва с принадлежността си към заможните слоеве на обществото или демонстрира фалшива показност на заможен“. — Б.пр. ↑

39. ВЪЗПРИЯТИЕ СПОРЕД ИНТЕРЕСИТЕ

Човек вижда това, което иска или което може, в зависимост от собствените си интереси.

Съдията попитал обвиняемия на колко е години.

— Доколкото ми е известно, Ваше Превъзходителство, не знам точно дали съм на трийсет и девет или на четирийсет години.

— И как може да не си знаете годините...! — спастрил го съдията.

— Господине, аз мога перфектно да броя рентата си, добитъка си и парите си, но не си броя годините, защото нито ще ги загубя, нито пък някой ще иска да ми ги открадне — отвърнал обвиняемият, правилно, според възприятието си за време и собствените си интереси.

В утопията на Томас Мор всички хора са доктори по право. Народната мъдрост пита: „По какво яйцето прилича на адвоката? По това, че излиза едно добро на един милион!“

Разказват, че един известен проповедник проповядвал по Велики пости за значението на умереността и напомнял на слушателите си, че яденето и пиенето не са сред удоволствията, които се срещат в Царството небесно.

Сред публиката внимателно слушал и един ценител на хубавото вино, който счел за несправедлива такава организация на Рая.

— Всичко, което казва проповедникът, е много свято и възвишено, но мисля, че никак няма да е зле да се сложат няколко бутилки на небето, та човек, ако ожаднее, да пийне някоя и друга чаша...

Мързелът е майка на всички пороци, но... трябва да я уважаваме.

Един писател на оригинални приказки отишъл веднъж в едно малко и много старо селце, скътано сред планините. Бил въодушевен от идеята да разговаря с най-стария му жител, за да чуе някоя случка, да намери някоя ценна непредвидена находка.

— Дали няма някоя весела история от вашия живот в това село, чиято оригиналност да е достойна да бъде разказана на света? — попитал почитателно.

— Ами веднъж се случи нещо необикновено... изчезна жената на Рамон. Вече се стъмни, а тази госпожа никаква я нямаше. Събрахме се мъжете от спасителната дружинка, заредихме се хубаво с ракия и тръгнахме към планината да я търсим. Намерихме я чак след два дни и понеже не бяхме с всичкия си от ракията, за да отпразнуваме радостно намирането ѝ, един по един правихме любов с нея...

Посетителят благодарил на стареца, но разказът никак не му харесал и отново настоял...

— А не си ли спомняте някоя друга весела история, която да бъде включена в сборник уникални разкази?

— Ами да, веднъж в това село стана нещо необикновено... Загуби се козичката на Хосе и никаква не се появяваше. Събрахме се мъжете от спасителната дружинка, заредихме се хубаво с ракия и тръгнахме към планината да я търсим. Намерихме я чак след два дни и понеже не бяхме с всичкия си от ракията, за да отпразнуваме радостно намирането ѝ, един по един правихме любов с козичката на Хосе...

Разочарован, писателят настоял още веднъж, но този път му хрумнало да използва оригинална стратегия:

— Извинете, а не знаете ли някоя тъжна, много тъжна история, която ви се е случила тук, която да включа в книгата си за необикновени случки?

— Ами, да — казал добрият човечец през сълзи. — Веднъж се случи нещо необикновено, ужасно тъжно...! Един ден аз се загубих в планината.

40. ОРИГИНАЛНО ВЪЗПРИЯТИЕ

Говори се, че има много иронични, подозрителни журналисти, способни на бързи и остри шеги. Веднъж се срещнали двама от занаята, единият гърбав, другият куц.

— Да не би да носиш някоя голяма новина на гърба си? — попитал куцията.

— Ти трябва да носиш големите новини, защото ходиш насам-натам — отговорил веднага колегата.

Казва се, че и глупакът притежава достатъчно талант, за да бъде злодей. Всеки човек възприема, оценява, премълчава или действа според собствените си интереси и възможности.

Този, който умира богат, има само едно нещо, от което да се срамува — състоянието му. Нито това, което е натрупал, му е било нужно, нито го е дал. Възприемал е лошо. Липсвала му е оригиналност.

В едно малко селце в Испания един стар безбожник бил голям приятел с вярващия Хосе, с когото водели дълги разговори по метафизични въпроси.

Един ден този добър агностик имал възможност да отиде в базиликата „Свети Петър“ и папата дал причастие на групата посетители. Като получил светата нафора, трогнат, човекът си казал: „Ще я занеса на вярващия Хосе, той много ще се зарадва на този подарък“. И внимателно я запазил.

Един мой много специален приятел седнал в една столова в Сан Маркос Сиера и поискал „нещо добро за кармата“.

Толкова преходно е настоящето, че го улавяме със спомени.

Кога един човек е искрен? В Класическа Гърция знаменитите скулптори поправяли с восък малките несъвършенства на творбите си. Когато някой искал да изтъкне неповторимата красота на някоя творба от мрамор, казвал: „Това е «*sin cera*^[1]», прекрасно, оригинално“.

[1] „Без восък“. На испански „искрен“ е „sincero“. — Б.пр. ↑

41. НЕДОРАЗУМЕНИЯ

В средата на шейсетте години на миналия век, „Дженерал Мотърс“ лансирали на мексиканския пазар новия си шевролет „Нова Компакто“, но продажбите били отчайващи. Причината за провала била открита, когато един служител обяснил, че на испански „Нова“ означава „но ва“^[1].

В друг случай представителят в Организацията на американските държави и експрезидент на „Ксерокс Корпорейшън“, Сол Линовиц, представил подробен доклад за дейността на корпорацията пред група президенти на централноамерикански държави.

Преводачът превел коментарите му на испански и за изненада на бизнесмена, членовете на групата започнали да коментират помежду си с видими прояви на недоверие и объркване и дори с подозрителни усмивки.

Притеснен, Линовиц попитал какво се е случило и установил, че преводачът превел „точно това, което вие казахте: «Ксерокс» изобрети нов метод за възпроизводство“.

Понякога съществуват дълбоки стратегии за избягване на недоразумения. Ето какво обяснява една красива госпожа:

— Мъжът ми и аз се разбираме прекрасно. Когато той иска интимност с мен, започва да свири с уста...

— Колко странно! А какво става, когато вие искате близост с него? — попитал интервюиращият.

— Много просто — признала жената. — Питам го: „Изсвири ли, скъпи?“

На персийски думата „посредник, медиатор“ се превежда като „нахалник, навлек“. Големи и опитни бизнесмени са се проваляли

поради нещастно недоразумение в официалното представяне.

В някои среди моята фамилия внушава древен военен респект, но аз съм човек на мира, колекционирам приказки.

[1] „Не върви“ — Б.пр. ↑

42. НАЙ-ВАЖНИЯТ ПОЛОВ ОРГАН

Мозъкът. Не достига и до кило и половина, но въпреки това съдържа около десет милиона клетки. Това е най-сложната материя във вселената, най-загадъчната, новата граница и, може би, последната, на човешкото изследване.

Този орган понастоящем фокусира интереса на учените, които непрекъснато се изненадват от откритията, които правят по отношение на сексуалността, наркотиците, хипнозата, медитацията, съня, нарушени състояния на съзнанието, контрол върху болката, временни разстройства, телепатия, стрес, психеделични средства, и т.н.

Мозъкът може да игнорира болката, да халюцинира, да получи оргазъм, да създава, да научава, да забравя и да се напива.

Причината, поради която не можем да си направим гъдел сами, е, че предварително знаем къде ще се погъделичкаме и това изключва фактора изненада. Мозъкът изпреварва и отменя. В мозъка има много центрове на удоволствието и не един център на болката, освен ако не приемем цялата мозъчна маса като фабрика на страданието.

Някои мозъчни клетки са по-активни по време на сън, отколкото по време на будърстване.

Антоан дьо Сент Екзюпери смята, че „много са тези, които не са се събудили...“ А Талмудът учи, че сънят е собствената интерпретация, която правим на съня. Мистикът твърди, че ако вратите на възприятието бяха отворени, човек би си дал сметка, че е безкраен, че цялата действителност е единна и че съществува само един грандиозен електронен танц, красив и непреходен.

Мозъкът е това, което улавя и изразява толкова красота и значение. Също така той е, който извращава или не нашите взаимоотношения.

Един дядо моли внука си да открадне виагра от нощното шкафче на баща си.

— Ще ти дам сто долара — казва му.

— Това не е хубаво, дядо. Това е кражба — отвръща момчето.

— Не, скъпи, използвай ума си, това е за доброто на семейството.

На следващата сутрин момчето намерило четиристотин долара до леглото си с едно „Благодаря“, подписано от дядото. Детето отишло да го види и му казало:

— Много си щедър, обеща ми сто долара за виаграта, но си ми оставил много повече.

— Казах ти, скъпи, че е за доброто на семейството. Сто долара са от мен, както ти обещах. Останалите триста ти ги праща баба, с благодарност, за да продължаваш да използваш оригиналността на ума си.

43. ПЛУТОН

Това е римското име на един подземен бог. Гърците го наричали Хадес и го свързвали с дълбоките, невидими съкровища, скрити под повърхността на земята.

През 1905 година астрономът Пърсивал Лоуел уверил, че остава да бъде открита още една планета в нашата слънчева система, разположена, според неговите изчисления и наблюдения, отвъд Уран и Нептун. Неговият наследник, Клайд Томбо, успял да определи положението на Плутон, докато преминавал през зодиакалния знак на Рака.

От откриването на Плутон насам се смята, че съзнателният ум на човечеството трябва да започне да изучава друго измерение, бездънно и трансперсонално, на по-невидимия живот.

В света на науката и технологията Плутон се свързва с ядрената енергия и опустошителните оръжия, освобождаващи плутоний, и същевременно с мощната възможност за тотална трансформация.

Откриването му предположило голямо интерпретативно предизвикателство и за астролозите. Става дума за нова, мистериозна и красноречива „каменна покана“ на банкетата на класическия зодиак.

Така както съвременните медици обикновено обвиняват „вирусите“ за всички патологии, които не познават и не могат да лекуват, изследователите на астралните карти намират в Плутон велики обяснения за попаденията и заблудите си.

Истината е, че понастоящем Плутон преминава през знака на Стрелец и ще остане там до 2008 година. Този транзит, който ни ангажира, ще упражнява голямо влияние в сферата на религията и политиката. Стрелецът поставя ударението върху „чистата игра“, закона, образованието, пътуванията, философския идеализъм и необходимостта от значителна лична свобода.

Търсенето на свободата, характерно за Стрелеца, ще доведе до появяване на нови лидери в областта на образованието и правосъдието. Сблъсъкът между старото и новото ще доведе до многобройни

вътрешни конфликти във всички репресивни режими. Стрелец символизира учителя, идеала, целта, която ни преодолява. Плутон подсилва огъня на Стрелец и в неговите дълбоки вътрешни експлозии се проявяват някои потискани ценности на човешката съзидателност, толкова реални, колкото и скрити.

Ако не се канализира мощта на Плутон в Стрелец, основите на световната общност ще се разтресат под реакцията на натиска за промяна. И със сигурност ще възникне някое негативно изкривяване на преодоляващия подход, с една по-авторитарна религия, която ще подкрепя все по-тоталитарни режими, и с намаляване на личните свободи. Но тази песимистична версия е неубедителна, тъй като промените са необратими. Съзнанието на човечеството търси експанзия и тя ще стане видима.

Плутон, изглежда, не оставя нищо нетрансформирано. Освобождава вулканична енергия. Той е бог на подземния свят. Изключително оригинален.

44. НАДЕЖДАТА

Няма любов без надежда, казва науката за възрастите, като по този начин показва, че любовта винаги предпазва.

Селянинът в дългите преходи се окуражава от надеждата: ето, с още едно „дий“ ще стигнем в село.

Преди години един вестник от вътрешността на страната публикува серия съобщения с прогнози за изключителна реколта. Земеделците, научили за добрата новина, хвърлили повече и по-разнообразни семена, с повече надежда от обикновено. Колкото повече регионалната преса повтаряла окуражителното предсказание, повече желано, отколкото действително, толкова повече се разпространявал ентузиазмът. И поради силата на всеобщата надежда реколтата наистина се оказала необикновена, макар че източниците на информация били дръзко измислени от главния редактор.

Общественият стимул бил възприет от селската общност и се превърнал в конкретен факт на споделени печалби.

Въображението има силата да превръща в реалност това, което си представяме.

Вероятно поради тази причина е много трудно да срещнеш някой оптимистичен, обнадежден реакционер. Защото за него доброто вече се е случило преди това.

Обратно, човек може да има окуражаващо прогресивно мислене, защото съществува обещаващата представа за едно настояще, което полага основите на по-пълно, по-добро утре.

Човекът с реакционно мислене възприема нещата с гръб — всичко хубаво ни връща в миналото.

Живот без надежда не означава по-зряло състояние, а по-скоро обратното, състояние на гибел.

Виктор Франкъл разказва, че когато бил затворник в един нацистки концентрационен лагер, по време на един тежък преход през снега, недохранен и болен, усетил, че силите го напускат, и пожелал да се остави да падне, да умре, сломен от толкова безсмислено страдание.

В същия момент в ума му изникнал ясен, изпреварващ образ — видял се да говори в университета пред преподаватели и студенти върху смисъла на живота. Слушали го с голямо внимание. И като се видял така в бъдещето, в една прекрасна ситуация на служене, си казал: „Не мога да умра, все още ми остава да направя това.“

Франкъл продължава да живее в творбите си, а щедрите му и мъдри послания поставили началото на елпидиотерапията, лечение посредством надеждата. Без визионирането било отделният човек, било цял народ, загива.

Елпида на гръцки означава „надежда“. Тъкмо Пандора, първата жена от човешкия род в гръцката митология, отворила от любопитство кутията с всички беди на човечеството, които бързо се разпространили по света. Но след тази грешка освободила от кутията и надеждата. Така запазила това добро като единствен шанс за хората.

Пред измисления гроб на тримата влъхви някой направил следния коментар:

— Как може възрастни хора да вярват в такива измишльотини?

Но друг турист, по-умерен и разбиращ, му отговорил:

— А колко надежда са получили милиони деца от всички времена заради тази колективна мечта?

Надеждата свършва, когато сърцето ни загуби вяра, невинност и детство и ни остане като единствена реалност сутрешният информационен бюлетин.

„Настигне ли те лош час, това не значи, че всичките ти часове ще бъдат лоши.“

Старостта не е толкова лоша, ако се вземе предвид алтернативата.

45. ПОЗДРАВИ

Това са кратки съобщения с голямо обществено значение, ясни и положителни чувства, чрез които изразяваме радостта от една среща или най-хубавото от нашите пожелания към другите: *bienvenido, welcome, bienvenu, shalom, willkommen, benvenuto*.^[1]

„Здравей“, „Приятно пътуване“, „До утре“, „До скоро“, тоест, „Искам да те видя отново“ и „Дано и Бог да иска същото“, „Късмет!“.

Подадената, отворена, честна ръка казва, съвсем очевидно, че не крие никаква кама, копие или друго агресивно оръжие. Ако допирът е отпуснат, само с пръстите на ръката, затворен, това показва отчужденост. „Студена ръка — любов за един ден, топла ръка — любов завинаги.“

Има целувки, предизвикани от обстоятелствата; има кръвожадни целувки; има целувки, дошли точно на място, други — прибързани или закъснели, ускорени, с една или и с двете устни.

Когато английската кралица се опитала да се помири с корсаря Морган, който бил преминал всички граници на закона и извършвал всякакъв вид насилия, решила да посети кораба на страшния пират. Морган и екипажът му чакали появянето на кралицата на палубата, едновременно гузни и надменни, като хора, които крадат в името на короната. Щом стъпила на кораба, Морган, в знак на разкаяние и вяност, вдигнал ръка към челото си, закривайки половината си лице. Екипажът повторил неговия жест на лоялност и оттогава станало прието отдаването на чест като поздрав към висшестоящите.

Бебетата бързо се научават да поздравяват с усмивка лицата, които харесват. Това е един несъзнателен акт на симпатия към другия.

Кучетата ни поздравяват, отприщвайки обич, която рядко срещаме сред познати. По този начин животните отбелязват с грачене, мяукане или всякакъв вид ръмжене появата на любимите си господари, с една еуфория, които ние, хората, намираме за странна.

Поздравява се със сваляне на шапката, с поклон, с намигане, с целуване на ръка, с изпращане на картичка, цвете или подарък.

Един поздрав прави деня по-топъл, променя съобщената от метеорологичната прогноза температура.

Поздравите ни радват, отвръщаме им и чрез тях се свързваме с хора близо до нас и с хора далеч. Да се научим от Морган или от кучето, или от папагала или от бебето да поздравяваме с обич и уважение.

„Гостът е Бог“, казва Писанията.

[1] „Добре дошъл“ на испански, английски, френски, иврит, немски и италиански език. — Б.пр. ↑

46. РИСКОВЕТЕ НА ИМПРОВИЗАЦИЯТА

Изискванията на историческия момент, който преживяваме неведнъж, показват, че импровизацията трябва да изчезне от политиката. Не може да се импровизира управляващ, министър, депутат, съветник. Ходът на събитията има задачата все по-бързо и все по-сурово да покаже противоречията и празнотата на неподкрепените със знание жестове и думи. Настоящето изисква много учене, рационализиране, модерен и взискателен манталитет, историческо чувство. Звездните пътувания не търпят съжителство с кафеената политика, речите пред огледалото, нито назначенията на високи властови позиции въз основа на лична карта или на спомен от детството.

Никой не би се решил да направи хирургическа операция, осланяйки се на импровизацията. А ако го направи, биологията би се погрижила да докаже законите си, а един покойник да обвини в престъпление. Но колко операции се импровизират върху обществения организъм и колко части от структурата му умират поради нечия неспособност!

Социологията, също както биологията, има своите закони. И те се изпълняват.

Обществените липси, които настояват да бъдат покрити или поправени, стават все по-големи. Динамиката поставя ден след ден проблеми, чиито решения изискват истинска работоспособност, политическо знание и последователни изпълнения.

— Защо угаси преди малко фенера? — попитал малкият принц.

— Такова е нареждането — рече фенерджията. — Добър ден.

— Какво е нареждането?

— Да угасям фенера. Добър вечер. — И отново го запали.

— Но защо сега пък го запали?

— Такова е нареждането — отговори фенерджията.

— Не разбирам — каза малкият принц.

— Няма какво да се разбира — каза фенерджията. — Нарездането си е нареждане. Добър ден.

И угаси фенера.

Старият и романтичен възглед, че където и да се направи училище, е добре просто защото става въпрос за училище, трябва да изчезне, съобразно изискванията към него за резултати, които да оправдаят бюджета му. Често правителствата смятат, че покриват образователните нужди на общността, като откриват училища наляво и надясно, без това да е подчинено на обмислен работен план, без да вземат предвид статистиките, без да преценят човешките и финансови ресурси за функционирането на учебното заведение. Без никакво планиране.

Опасностите, които крие една непоследователна и лирична образователна политика, могат да бъдат прекрасно дефинирани. Бюджетът за образование, вместо да бъде продуктивен за общността като великолепна инвестиция на държавата в развитието на населението, може да се превърне в достойно за съжаление прахосване. Непланираното образование води до ходове и контраходове, преразглеждания и отменяния, които рушат трудовата атмосфера, необходима на институцията.

Децата трябва да ходят на училище с радост, да обичат това, което правят, да имат оригинално поведение на уважение към самата неповторимост на всяка душа.

Не може да се повери училище на никой директор, преподавател или администратор, който не е оригинален, какъвто е всеки обучителен процес, всяка сутрин, всяко междучасие, всяка приказка, която включва.

В противен случай животът се свива в някоя норма, в някоя прозявка, в някое скъпо струващо изключване.

47. РИБАРЯТ И НЕГОВАТА ЖЕНА^[1]

Един рибар живеел с жена си в свинарник близо до морето. Той ходел всеки ден за риба и непрекъснато мятал въдицата.

Седнал до къщата, втренчено наблюдавал кристалната вода и стоял така с часове. Изведнъж куката стигнала до най-дълбокото и като я издърпал, на нея се влачел един голям калкан, който му казал:

— Рибарю, моля те, остави ме да живея, аз съм омагьосан принц. Какво ще спечелиш, ако ме погубиш? Върни ме във водата и ме остави да си плувам.

— Добре — отговорил рибарят, — няма нужда от толкова приказки. Калкан, който може да говори, така или иначе щях да го пусна отново във водата.

Оставил го в кристално бистрата вода и калканът се гмурнал, оставяйки след себе си кървава диря. После рибарят станал и отишъл при жена си.

— Е и? Нищо ли не хвана? — попитала тя.

— Не. Извадих само един калкан, но той каза, че е омагьосан принц, и отново го върнах във водата.

— И нищо ли не му поиска?

— Не — казал мъжът. — Какво трябваше да му поискам?

— Хайде! Много ли е приятно да живееш цял живот в свинарник? Да беше му поискал поне една къща. Връщай се отново там, извикай го и му кажи, че ни се ще да живеем в една къщичка. Със сигурност ще ти я даде.

— Какво говориш? Мислиш ли, че ще получа нещо, ако се върна там?

— Разбира се — отвърнала жената. — Нали си го хванал и после пак си го пуснал във водата? Със сигурност ще ни я даде. Бързо! Тръгвай!

Мъжът не искал да ходи, но не искал и да спори с жена си, така че отишъл.

Когато стигнал, морето било зелено и жълто и не толкова прозрачно като преди. Приближил се и казал:

*Калкане, калкане,
морски калкане,
жена ми Илсебил
иска нещо да стане.*

Калканът доплувал и казал:

— Какво иска да стане?

— Ох! — рекъл рибарят. — Понеже съм те хванал, жена ми казва, че е трябвало да ти поискам едно желание. Не ще да живее вече в свинарник, иска да има къща.

— Прибери се — рекъл калканът. — Вече я има.

Мъжът се прибрал, а жена му вече не била в свинарника. На негово място имало една красива къщичка, а жена му седяла пред нея на една пейка. Тогава жена му го хванала за ръка и му рекла:

— Ела да видиш, така е много по-добре.

Вътре имало едно малко антренце и прекрасна дневна, стая с легло за всеки от тях, кухня и килер. Всичко било много чисто и обзаведено с най-добрите съдове от мед и калай. Нищо не липсвало. А отзад имало едно малко дворче с кокошчици и патици и зеленчукова градинка.

— Виж колко е хубаво — казала жената.

— Да, и така трябва да бъде винаги. Сега можем да живеем щастливи и доволни.

— Това пак ще го помислим.

После вечеряли и си легнали.

Минали петнайсетина дни и жената рекла:

— Слушай, мъжо, къщата е тясна, а дворът и градината — много малки. Калканът можеше да ни подари някоя по-голяма. На мен ми се ще да живея в каменен дворец. Върви при него и му кажи да ти го даде.

— Какви ги говориш, жено? Много си е хубава къщата. За какво ни е дворец?

— Глупости! — отвърнала жената. — Иди да го поискаш, калканът ще ти го даде.

— Дума да не става, жено, калканът вече ни даде къща. Не искам да ходя да му досаждам пак.

— Казах ти да вървиш! — рекла жената. — Той може и ще го направи на драго сърце.

Мъжът бил много притеснен и не искал. Казвал си на ума: „Не е хубаво това“, но накрая отишъл.

Когато стигнал до морето, водата била виолетова и тъмносиня вместо зелена и жълта, не толкова прозрачна като преди, макар че все още била спокойна. Приближил се и казал:

*Калкане, калкане,
морски калкане,
жена ми Илсебил
иска нещо да стане.*

— Какво иска да стане?

— Ох! — рекъл рибарят леко смутен. — Иска да живее в каменен дворец.

— Прибери се, тя вече стои на вратата — рекъл калканът.

Мъжът си тръгнал, като мислел, че си отива вкъщи, но като стигнал, видял голям каменен дворец, а жена му стояла горе на стълбите и тъкмо се канела да влезе. Тогава го хванала за ръка и му рекла:

— Ела да влезем.

В двореца имало коридор, настлан с мрамор, и куп слуги, които отваряли големи врати, а всички стени блестели, покрити с разкошни килими.

В стаите масите и столовете били от чисто злато, а от тавана висели кристални полилеи. На пода имало килими, а масите били отрупани с толкова много храна и най-отбрани вина, че сякаш всеки момент щели да се счупят.

Зад двореца имало голям двор с конюшни за конете и обори за кравите и с най-красивите каляски, които човек може да си представи. Дворецът имал също и великолепна градина с красиви цветя и изящни

плодни дръвчета и горичка, дълга една левга, с елени, хлопатарии, зайци и всичко, каквото си пожелаеш.

— Е? Не ти ли се струва прекрасно?

— Разбира се — казал рибарят, — и така трябва да продължава. Сега ще живеем в този красив дворец и ще бъдем много щастливи.

— Това пак ще го помислим — казала жена му. — Хайде сега да спим.

На следващата сутрин тя се събудила първа — току-що било съмнало — и от леглото се откривала прекрасна гледка. Докато мъжът все още се протягал, тя го сръгала с лакът в хълбока и рекла:

— Ставай и ела да хвърлиш един поглед през прозореца, мъжо! Гледай! Не мислиш ли, че можем да сме господари на цялата тази земя? Върви при калкана и му кажи, че искаме да станем царе.

— Ама какво думаш, бе жено! — казал мъжът. — За какво ти е това? Не смея да моля за такова нещо.

— И защо не? — казала жената. — Тръгвай! Аз трябва да съм царица.

Мъжът бил стъписан, че жена му иска да е царица. „Това хич не е добре“, мислел си. Било му трудно да иде, но накрая го направил. Като отишъл до морето, водата била тъмносиня и много развълнувана. Освен това миришело много лошо. Приближил се и казал:

*Калкане, калкане,
морски калкане,
жена ми Илсебил
иска нещо да стане.*

— Какво иска да стане?

— То не е за вярване! — казал мъжът. — ИСКА да стане царица.

— Върви си вкъщи — казал калканът. — Вече е царица.

И той си тръгнал. Когато стигнал до двореца, той вече бил много по-голям, с великолепна кула, цялата в украса и имало войници с тимпани и тромпети. Всичко било от чист мрамор и злато, кадифени килими и големи ракли. Отворили се тогава портите на залата, където бил събран целият двор, и той видял жена си, седнала на трон от диаманти, със златна корона на главата и скиптър от скъпоценни

камъни в ръка, а от двете ѝ страни шест девойки, подредени в редици, от по-голяма към по-малка. Тогава се приближил и казал:

— Добре, жено. Вече си царица.

— Да — отвърнала жената, — царица съм.

После станал, погледал я известно време и казал:

— Ех, жено! Колко хубаво, че си царица! От това вече няма какво повече да желаем.

— Не, мъжо — отвърнала жената много възбудена. — Много се отегчих и не издържам повече. Върви при калкана и му кажи, че сега искам да стана император.

— Какво? Какви ги говориш! — казал мъжът. — Император не може да те направи и не искам да го моля за това. Императорът е само един в цялата империя и калканът не може да направи двама. Това той по никакъв начин не може да направи.

— Какво? — казала жената. — Аз съм царицата, а ти си мъжът ми, така че веднага тръгвай. Щом той може да прави царе, трябва да може да направи и императори, а аз искам да бъда император. Тичай!

Рибарят нямало какво да прави и тръгнал. Но по пътя почувствал страх и помислил: „Това не е хубаво, никак, никак не е хубаво. Каква наглост! Искане да стане император! На калкана ще му дойде до гуша.“

С такива мисли в главата стигнал до морето. Сега морето било черно и тъмно и толкова бурно, че се виждала само пяна, а вятърът вилнеел толкова силно, че вдигал огромни вълни.

*Калкане, калкане,
морски калкане,
жена ми Илсебил
иска нещо да стане.*

— Какво иска да стане? — попитал калканът.

— Ох, калкане! — казал рибарят. — Жена ми иска да стане император.

— Върви си вкъщи — казал калканът, — вече е император.

Човекът си тръгнал обратно и като пристигнал, дворецът бил целият от полиран мрамор със статуи от алабастър, украсени със злато. Пред портата марширували войници и свирели с тромпети, барабани и

тимпани. А вътре бароните, графовете и херцозите били само слуги и му отваряли вратите, целите в блясък.

Като влязъл, видял жена си, седнала на висок златен трон. На главата си носела огромна златна корона, обсипана с брилянти и рубини. В едната си ръка държала скиптър, а в другата — имперския глобус. А от двете ѝ страни стояли пажовете в две редици, подредени от по-висок към по-нисък, от най-високия, огромен като замък, до най-ниския, джудженце колкото кутрето на ръката.

Пред нея стояли херцози и принцове. Мъжът плахо се приближил и казал:

— Жено, колко е прекрасно, че си император!

— А ти какво правиш тук със скръстени ръце? Да, император съм, но сега искам да бъда папа. Върви при калкана!

— Но, жено — казал мъжът, — какви работи ти се въртят в главата! Ти не можеш да си папа. Папата е само един в целия християнски свят. Това не може да ти го даде.

— Мъжо, казвам, че искам да съм папа, така че тръгвай веднага. Непременно трябва да го получа.

— Не, жено. Това няма да го направя по никакъв начин. Не е хубаво, това е прекалено, калканът не може да те направи папа.

— Какви глупости говориш, мъжо! Щом можа да ме направи император, може да ме направи и папа. Побързай, аз съм върховната власт, а ти си само мъжът ми. Ще се подчиниш ли най-сетне да тръгнеш.

Той се уплашил и тръгнал, но се чувствал много зле. Целият треперел, а коленете му се подгъвали. Вятърът силно духал в полето и от запад се задавали черни облаци. Било притъмняло като в нощ. Листата падали от дърветата, а морето, побесняло, ръмжало и се блъскало в брега.

В далечината корабите танцували и подскачали върху вълните и с топовни гърмежи зовели за помощ. Небето било синкаво в средата, а отстрани се приближавала страхотна буря. Рибарят стигнал до брега полумъртъв от страх и казал:

*Калкане, калкане,
морски калкане,*

*жена ми Илсебил
иска нещо да стане.*

— Какво иска да стане? — попитал калканът.

— Ох! — простенал съпругът. — Иска да стане папа.

— Върви си вкъщи, вече е папа.

Като се върнал, намерил огромна катедрала, заобиколена от дворци. Проправил си път сред народа и влязъл. Всичко било осветено, а жена му, облечена цялата в злато, седи на главния трон с три корони.

Около нея имало множество свещеници. От двете ѝ страни две редици лампиони, от най-големия, висок колкото цяла кула, до най-малката църковна лампичка. Крале и императори лежали в краката ѝ и целували сандалите ѝ.

— Жено — казал мъжът, като я гледал от глава до пети. — Вече си папа.

— Да, папа съм.

Той се приближил, огледал я по-внимателно, изглеждала така, сякаш е под светлината на слънцето, и казал:

— Е, жено, колко е хубаво, че си папа!

Тя обаче седяла като истукан, изобщо не помръдвала. Тогава той казал:

— Колко ли добре се чувстваш като папа!

— Ще видим — казала тя.

Двамата отишли да си легнат, но тя не била щастлива. Амбицията не ѝ давала да спи. Продължавала да мисли какво още може да стане. Мъжът спал много добре, бил уморен от дългия път. Тя обаче не могла да мигне. Все се въртяла и мислела какво още може да стане, но нищо по-добро не ѝ хрумвало. Слънцето вече било на път да изгрее и когато видяла изгрева, изправила се в леглото и погледнала през прозореца. Като видяла слънцето, помислила: „Ето, ето, не може ли аз да карам слънцето и луната да изгряват?“

— Мъжо — казала му и го сръгала с лакът в ребрата. — Събуди се, иди при калкана и му кажи, че искам да съм като Бог.

Човекът още бил сънен, но толкова се уплашил, че паднал от леглото. Помислил, че нещо не е чул добре, и търкайки очите си, попитал:

— Какво рече, жено?

— Мъжо, ако не мога да командвам слънцето и луната кога да изгряват, а само да гледам как го правят, няма да мога да го понеса.

И като го казала, така погледнала мъжа си, че него тръпки го побили.

— Хайде, мърдай, искам да съм като Бог.

— Не думай, жено! — казал мъжът и ѝ паднал на колене. — Това калканът не го може. Можда да те направи император и папа. Моля ти се да размислиш и да си останеш Светия отец.

Тогава, обхваната от нечуван гняв, сякаш била полудяла, скъсала си корсета и силно го изритала, крещейки яростно:

— Не издържам повече! Ще тръгнеш ли най-сетне!

Мъжът си обул панталоните и хукнал като луд. Навън бурята така бушувала, че едва се задържал на крака. Дърветата се сгромолясвали, а планините треперели, скалите с трясък се търкаляли и небето било почерняло като вълча паст. Трещели гръмотевици, избухвали светкавици, морските вълни стигали до върховете на кулите на църквата, а отгоре им — бели корони от пяна. Извикал, без да може да чуе дори собствения си глас:

*Калкане, калкане,
морски калкане,
жена ми Илсебил
иска нещо да стане.*

— Какво иска да стане? — казал калканът.

— Ох! — отвърнал рибарят. — Ииска да е като Бог.

— Върви си вкъщи. Тя седи в стария си свинарник.

И си седят там двамата и до днес.

Те са богове, но не си дават сметка. Като толкова други вървят из града, живеят в села и паланки, страдат заради това, което нямат, без да се радват на това, което имат. Страдат ненужно, без да могат да направят от своите „свинарници“ почтени домове, изпълнени с любов.

[1] „Рибарят и неговата жена“ е легенда, разказана от Якоб Лудвиг Карл Грим (1785–1863) и Вилхелм Грим (1786–1859). „Рибарят

и неговата жена“ в сборника „Събрани приказки на братя Грим“. Тази история за нескончаемите женски желания прилича на една друга, с подобна идея, в която главният герой също е мъж — „Подцененият магьосник“ от Хорхе Луис Борхес, включена в неговия сборник разкази и есета „История на вечността“. „Рибарят и неговата жена“ е приказка от арабски произход, от анонимен автор и датира от II век пр. Хр. Включена е в антологията „Четиридесет сутрини и четиридесет вечери“. През XIV век легендата е преработена от инфанта дон Хуан Мануел в прочутата му книга „Граф Луканор“, известна още като „Книгата за Патронио“ или „Книгата за поученията“. — Б.а. ↑

48. ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

Въпросът представлява обобщение, предполага известна степен на познание върху определена тема. Едно намерение също може да бъде мълчалив отговор.

Въпросът нито потвърждава, нито отрича, само установява отношение на общуване.

Питащият очаква някаква реакция от този, за когото е предназначен въпросът, някакъв отговор, нещо повече от ехо. Понякога това, което получава, е точен отговор, друг път — нов въпрос.

Интелектуалното ниво на питащия се познава по качеството на питането. Имало е известни ученици, които, поради дълбочината на съмненията си, са получавали катедрите на собствените си учители.

Веднъж кралят на Сардиния посетил един град, където благородниците живеели в най-голяма мизерия. Когато се срещнал с повечето от тях, учудил се, като ги видял облечени във великолепни дрехи, и изразил изненадата си от тази показност на богатство.

Еlegantно облечените васали отговорили:

— Сеньор, знаейки за пристигането на Ваше Величество, направихме това, което сме длъжни, а сме длъжни да направим това, което направихме.

Понякога има културни срещи или културни разминавания. Например един овчар кротко пасял стадото си на планински склон, когато спокойствието му било нарушено от джип всъдеход, чийто шофьор се изправил с електронен бележник последно поколение в ръка и му казал:

— Имам сателитна връзка и за по-малко от минута мога да ви кажа колко овци имате. Искате ли да знаете? Но за това ще трябва да ми дадете една от овцете си.

— Дадено — безгрижно рекъл селянинът.

— Четиристотин и единайсет — бързо изстрелял технократът.

Овчарят, без да каже нищо, му дал една овца. После добавил:

— Ако за по-малко от минута позная вашата професия, ще ми върнете ли овцата?

— Готово — отвърнал посетителят.

— Вие сте консултант.

Мъжът се смаял. Върнал овцата и попитал:

— Как го разбрахте?

— Просто — отвърнал спокойно селянинът. — Идва тук един, без никой да го е викал, пъха си носа в работата ми, казва ми нещо, което аз прекрасно знам, пъчи се с използваната технология... и отгоре на това иска да му платя.

Затова е добре да се внимава с въпросите и отговорите.

Има хора, които не се решават да питат, срам ги е, страх ги е да не станат смешни.

Една госпожа мислела, че думата „infanteria“ (пехота) означава същото като „infancia“ (детство) и никого не попитала за разяснение. Така на една сбирка, на която се говорело за характера на хората, казала:

— Аз, когато бях в пехотата, имах много весел характер.

Един нудист в Африка влязъл в една лагуна да поплува. Слоният на брега го попитал:

— Вода ли ще пиеш с това хоботче?

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.